

per - lat. predpona s významom pre, nad, cez, veľmi, celkom, úplne

per extensum - sadzba alebo *tlač* textovej časti cez celú šírku stránky bez odsekov alebo titul na celú šírku stránky

Perát - Nový biblický slovník: Perát sa odvodzuje z *akkadského* purattu, čo predstavuje *sumerské* buranun > novozákonné Eufkratés

Malý biblický slovník: jedna zo štyroch rajských riek, stotožňovaná s Eufratom

Perdika - gréc. Πέρδιξ/Péridix – „prepelička“

1.v *gréckej mytológii* sestra bájneho staviteľa *Daidala*, matka *Talósa/Perdixa*

2.synovec a učeň *Daidala*, *Talós*, syn Daidalovej sestry *Perdiky*; podľa neskorších prameňov (*Ovídius*) svoje meno dostal potom, čo ho *Aténa* pri páde z hradieb premenila na *prepeličku*

Pere Johan - (*1400); katalánsky gotický sochár; syn sochára Jordi de Déu, bývalého otroka a žiaka Jaume Cascalls; jeho hlavné diela sú retabulum pre katedrálu v Tarragone (1426) a panely pre hlavný oltár v katedrále Zaragoze (1434); pozri katalánski sochári, španielski sochári 16.st.

http://es.wikipedia.org/wiki/Pere_Johan

J. Pere: Spasiteľ (1435-1445)

J. Pere: Sv. Tekla (fragment predelly v Katedrále v Tarragone, 1426)

Pereda Antonio de - (†1678); španielsky barokový maliar známy predovšetkým svojimi zátišíami a historickými obrazmi; pozri *španielski maliari barokoví*; *memento mori*, *vanitas*

A. de Pereda: Rytierov sen (1655)

A. de Pereda: Anton Paduánsky s Ježiškom (17.st.)

Peredvižnici - *Tovariščestvo peredvižnych vystavok* (Združenie putovných výstav); skupina ruských umelcov, bojujúcich proti klasicizmu petrohradskej akadémie; 1865 založila družstvo maliarov Artel, 1870 Združenie putovných výstav, organizujúce výstavy vo významných ruských mestách, aby popularizovali realistické, národné a ľudové umenie; podporovateľom a *mecenášom* umelcov bol ruský obchodník a *zberateľ* P. M. Treťjakov; umelecký význam skončil na poč.20.storočia (pozri *kubofuturizmus*, *historická maľba*); k peredvižnikom patrili: Kramskoj, Mjasojedov, Perov, Šiškin, Repin, Vereščagin, Levitan, Serov, Stasov, Ge, Maximov, Fedotov, A. M. Vasnecov, F. Bronnikov, M. M. Germašev, M. K. Klodt, A. I. Korzuchin, K. Makovskij, V. I. Jacobi, N. N. Nevrev, M. Prjanišikov, A. P. Rjabuškin, V. I. Surikov, M. V. Nesterov, B. Pasternak a ďal.; pozri *maliarstvo ruské*, *ruskí maliari 19.st.*; skupina

http://ru.wikipedia.org/wiki/Товарищество_передвижных_художественных_выставок

Pérée Jacques-Louis - (†1832); francúzsky návrhár a rytec

http://data.bnf.fr/15070624/jacques-louis_peree/

J.-L. Pérée podľa D. Teniers ml.: Alchymista (rytina, 1769)

J.-L. Pérée: Muž konečne spokojný po obnovení svojich práv ďakuje Najvyššej bytosti (rytina, 18.st.)

peregrinážna skulptúra - skulptúra peregrinážna

peregrinážny - z lat. peregrinus – „cudzinec“; *pútnický*; pozri *pútnictvo*; *pandokeion*, *skulptúra peregrinážna*; *križová cesta*, *kazateľnica vonkajšia*

J. de Flanders: Santiago Peregrino (1507)

Père Noël - pozri *vianočné mytologické postavy*

Peresopnytsia evanjelia - ukrajín. Пересопницьке Євангеліє; angl. Peresopnytsia Gospel; pozri *dielo literárne*

http://en.wikipedia.org/wiki/Peresopnytsia_Gospel

Evanjelista Matúš (miniatura z Peresopnytsia evanjelia, 16.st.)

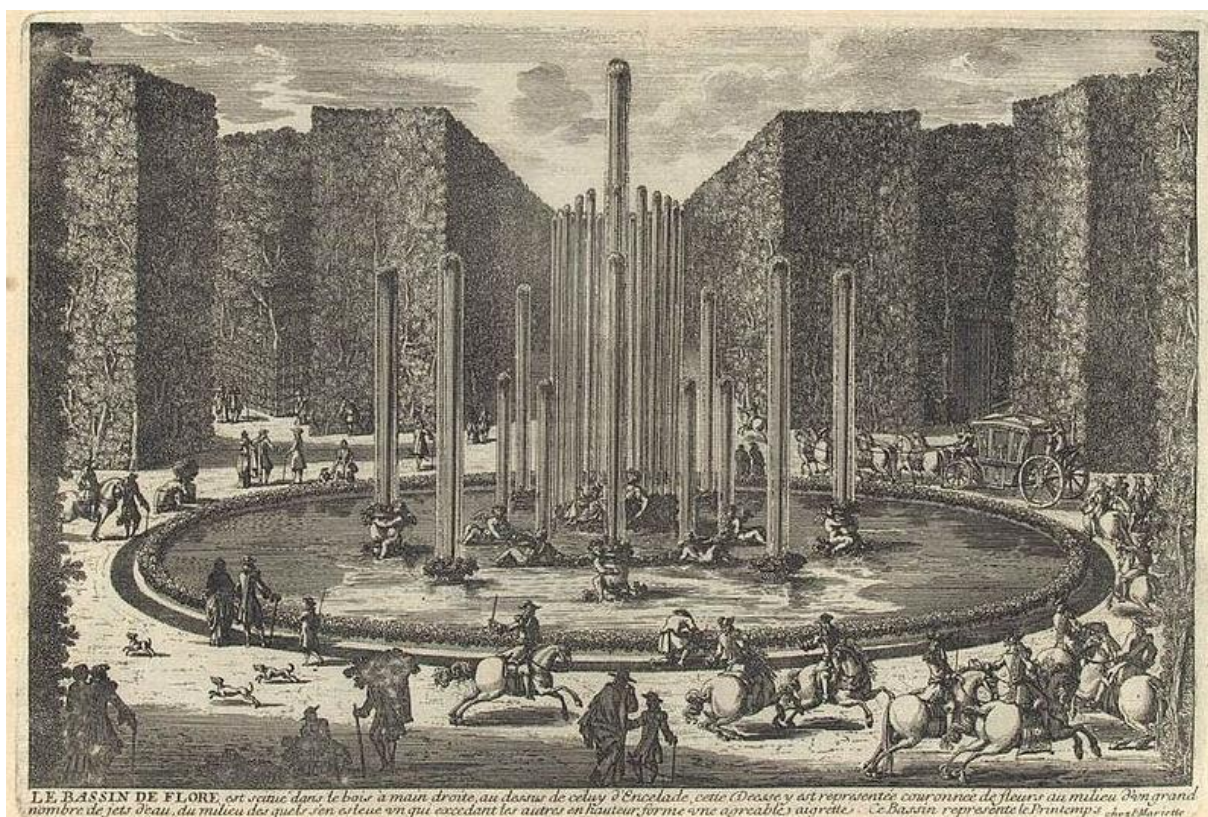
Pérelle Gabriel - (†1677); francúzsky kresliar a grafik *topografických* pohľadov a krajín; žiak Simona Vouet; špecializoval sa *klasické krajiny* nie nepodobné tým Francisque Milleta, hoci viac zrejme dekoratívne; založil leptáciu dielňu a jeho synovia Nicolas a Adam mu pomáhali; Perelle bol tiež žiakom Daniela Rabel a produkoval niekoľko sto rytín vlastných kresieb aj od iných umelcov ako boli Israël Silvestre, Paul Bril, Jacques Callot, Michel Corneille st., Jan Asselijn, Jacques Fouquières, Cornelis Poelenburg a Sébastien Pontault de Beaulieu; tieto rytiny a lepty zobrazujú hlavne krajinu parížskeho regiónu, vrátane hrady a zrúcaniny; pozri *topografia*

https://en.wikipedia.org/wiki/Gabriel_Perelle

<https://www.google.sk/search?q=Gabriel+P%C3%A9relle&espv=2&biw=1844&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwiV6avy65TLAhWjJoKHeUnCY8QsAQINw&pr=1>

G. Périelle: Prímestská krajina (1650-1665)

G. Périelle: Pohľad na Flóru vo Versailles (2.pol. 17.st.)

Pérez Bartolomé - (†1693); celým menom Bartolomé Pérez de la Dehesa; španielsky barokový maliar; špecializoval sa na kvety a girlandy; pozri *španielski maliari zátiší*, *španielski maliari barokoví*, *španielski maliari 17.st.*

http://en.wikipedia.org/wiki/Bartolomé_Pérez

B. Pérez: Kôš s kvetmi (17.st.)

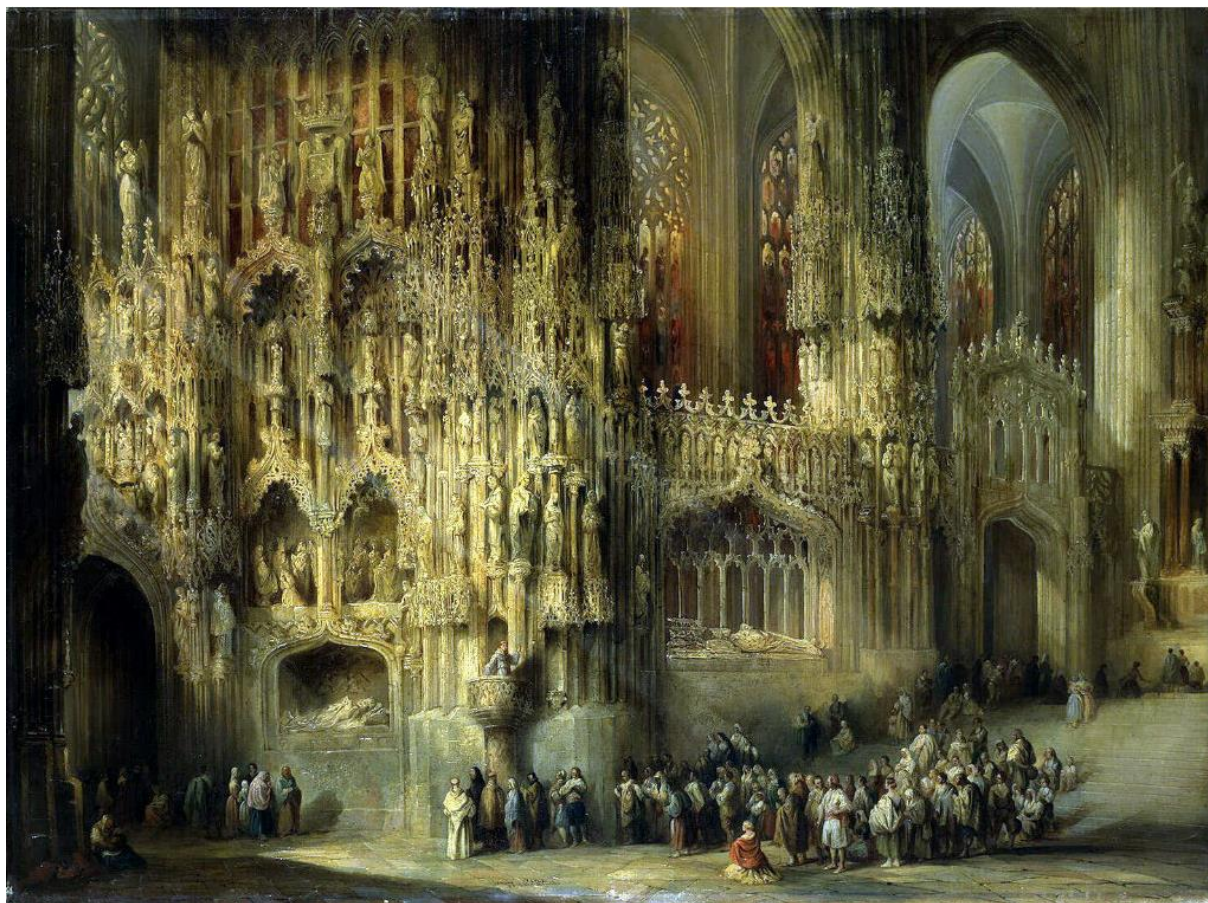
B. Pérez: Girlanda z kvetov so sv. Františkom Borgia (1675-1680)

B. Pérez: Anton Paduánsky v kvetinovej girlande (17)

Pérez Villaamil Jenaro - (†1854); tiež Genaro Pérez de Villaamil; španielsky maliar špecializujúci sa na krajinu

https://es.wikipedia.org/wiki/Jenaro_P%C3%A9rez_Villaamil

G. Perez de Villamil: Interiér katedrály San Miguel v Jereze (18.-19.st.)

G. Perez de Villamil: Celkový pohľad na Toledo (panoráma, 1836)

G. Perez de Villamil: Fraga, visutý most v provincii Huesca (1850)

performancia - z angl. – „predstavenie“; *akčné umenie* po 2.svetovej vojne; jedna z umeleckých foriem od pol. 70.rokov; jeho základom je presne daná choreografia a na rozdiel od *happeningu* nie je improvizáciou a neráta s tvorivou účasťou diváka; pozri *multimediálne umenie*

Slovník svet. a slov. výtvarného umenia 2.pol.20.st.: jeden z hlavných pojmov *akčného umenia*, ktorý sa začal používať v 70.rokoch v súvislosti s umeleckými aktivitami prezentovanými pred publikom; zahŕňa prvky hudby, tanca, poézie, divadla aj nových médií, napr. videa (pozri *video-art*); termín *performancia* sa spätne aplikuje na skoršie formy akčného umenia (*body-art* a d'.), a preto sa stal termínom otvoreným aj menej presným; prehistória *performancie* siaha až k aktivitám *dadaistov*, *surrealistov* a *Bauhausu*; rané *performancie* mali často *konceptuálne* východisko a nie vždy sa podobali na divadelné alebo tanečné predstavenia; prvé *performancie* sa konali v galériách alebo v exteriéri a iba výnimočne sa reprízovali; druhá generácia umelcov *performancie* z konca 70.rokov odmietala strohosť *konceptuálneho umenia* (jeho kritický postoj k populárnej kultúre) a snažila sa posilniť intermedialný charakter *performancie*; niektoré projekty zahŕňujú hovorené slovo, obraz, experimentálnu hudbu, živé sochy, videozáznam, film; v takto ponímaná *performancia* stiera rozdiel medzi živým predvádzaním, avantgardným koncertom a divadlom; (Chris Burden, Valie Export, Marina Abramovič a Ulay, Gina Pane, Vito Acconci; na Slovensku sa zaoberajú *performanciou* napr. Vladimír Kordoš, Peter Meluzin, Juraj Bartusz, József Juhász, Peter Rónai, Michal Murin, Blažej Baláž, Miroslav Nicz a na prelome 90. rokov umelecké skupiny Balvan (1987 - 92) a Transmusic Comp. (1989 - 96); v Nových Zámkoch sa v rokoch 1988 - 2007 konal TransArt Communication - medzinárodný festival *performancie*, poriadaný Studiom Erté; monografická publikácia o podujatí vyšla vo vydavateľstve Kaligram v r. 2008; pozri *umelci performance podľa národnosti*

[http://sk.wikipedia.org/wiki/Performancia_\(ak%C4%8Dn%C3%A9_umenie\)](http://sk.wikipedia.org/wiki/Performancia_(ak%C4%8Dn%C3%A9_umenie))

V. Kordoš: Interpretácia obrazu

J. Koller, Ľubomír Ďurček: Stromová kultúrna situácia (U.F.O.) - Počúvadlo pri Banskej Štiavnici (performance, 1984)

J. Koller: Kontakt II. – Antihappening (performance, 1969)

perforovaná grafika - grafika perforovaná

pergamen - podľa mesta *Pergamon*; 1.špeciálne upravená koža osla, kozy alebo teľat'a, v staroveku používaná na písanie, v Perzii už v 6.-5.st.pr.Kr.; odtiaľto užívanie rozšírené aj v antickom Ríme, kde sa označoval ako membrana alebo od 2.st. ako *carta pergamena*; od 4.st. užívaný aj v ostatnej Európe do 11.st.; rozšírený pre svoju možnosť písať na oboch stranách, trvácnosť, v kódexovej podobe účelnejší ako papyrusový zvitok (užíval sa však aj pergamenový zvitok, zlepovaný, dosahoval až dĺžky 20m); od 6.st. nahrádzaný lacnejším *papyrusom*; v 17.-18.st. už iba ako výnimočný materiál; v stredoveku pergamen modro alebo *purpúrovo* zafarbený pre písanie zlatými alebo striebornými *tintami* (pozri *codex argenteus*, *codex aureus*); po objave *knihlače* bol spočiatku pergamen krátko používaný ako tlačová podložka (prvá časť *Biblie* Gutenbergovej ešte vytlačená na pergamene), rýchlo však ustupoval pohodlnejšiemu a lacnejšiemu *papieru*; neskoršie pergamen ostal materiálom vzácných listín, *bibliofilii*, *knížnych väzieb*; pozri *pergamen veľínový*, *atramentum librarum*

2.listina písaná na tejto koži; pozri *kódex*, *palimpsestom*, *codex rescriptus*, *unciála*, *chirograf*

3. pevný papier neprepúšťajúci tuk a kvapalinu

pozri *breve*, *albarello*

[http://sk.wikipedia.org/wiki/Pergamen_\(ko%C5%BEa\)](http://sk.wikipedia.org/wiki/Pergamen_(ko%C5%BEa))

<http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B5%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82>

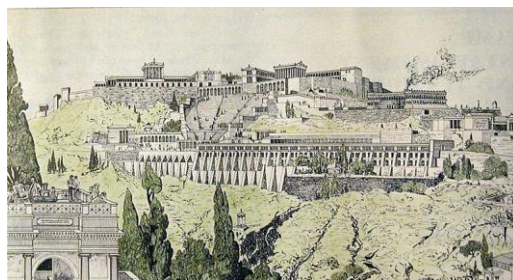
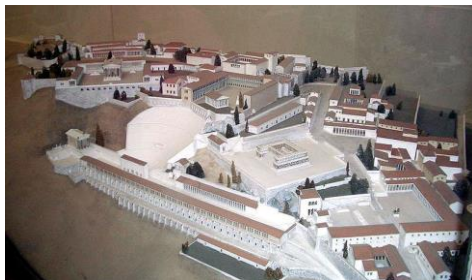
Ch. Weigel st.: Výrobca pergamenu (medirytina, 1698)

pergamen **velínový** - *pergamen* jahňací, často z ešte nenarodených mláďat; užívaný pre techniku *akvarelu*; pozri *jahňa*

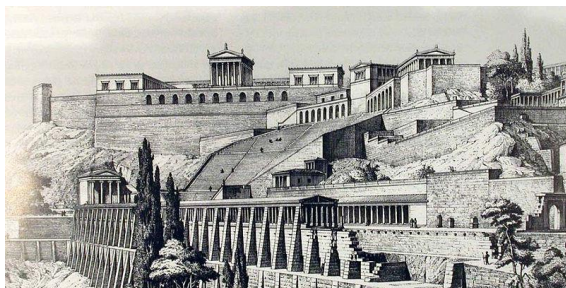
Pergamon – gréc. Πέργαμον/Pergamon alebo Πέργαμος/Pergamonos

-dnešná turecká Bergama; *aiolské* mesto, neskoršie centrum *helenistickej* ríše; za vlády Attala I.Sótéra (241-197 pred Kr.) veľký kultúrny rozmach; zo zachovaných pamiatok najvýznamnejší Diov oltár (180-160 pr.Kr.) s reliéfnym vlysom s *gigantomachiou* (ďalej pozri *Moiry*, *Nereus*,

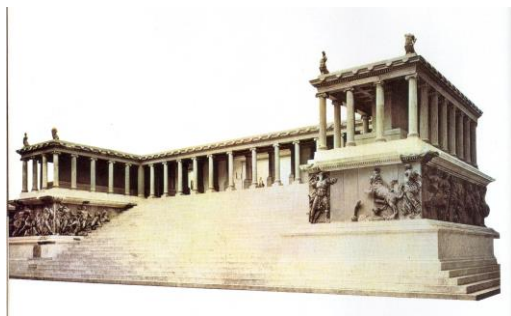
Porfyrion); známe *aklepium*; pozri *tumulus*, *opus barbaricum*; *bibliotéka*; *grécka antická kultúra*; *mecenáš*

Model pergamonskej akropoly
Rekonštrukcia starovekého Pergamonu

Rekonštrukcia starovekého Pergamonu
Letecký pohľad na ruiny pergamonskej Akropoly

Pergamonský oltár s Gigantomachiou (Berlínske múzeum)
Gigantomachia (detail)

Telefos vítaný v Argu (fragment Pergamonského oltára)

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Tit%C3%A1ni>

pergamonská škola - grécka sochárska helenistická škola (3.-1.st.pr.Kr.); najvýznamnejšou osobnosťou bol Epigonos; jej najznámejšími sochárskymi dielami sú: vlys Pergamonského oltára (pozri *gigantomachia*), Zomierajúci Kelt so svojou ženou, Opitá starena; pozri *helenistické výtvarné umenie*, *grécke antické umenie*

Pergamonský oltár - Diovi oltár v Pergamone, najznámejšie dielo *pergamonskej školy*; pozri *gigantomachia*, *Gaia*, *Moiry*

<http://it.wikipedia.org/wiki/Ecate>

[http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D1%80%D0%B8%D0%B7_\(%D0%B0%D1%80%D1%85%D0%B8%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0\)](http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D1%80%D0%B8%D0%B7_(%D0%B0%D1%80%D1%85%D0%B8%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0))

pergola - z tal.; ľahká *arkáda* bez strechy, *podlubňa* z pilierov a stĺpov s otvoreným dreveným stropom, s popínavými rastlinami; pozri *francúzsky* a *anglický park*, *záhradná architektúra*

Majster hornorýnsky: Zatvorená záhrada (1420-1430)

peri - v zloženinách prvá časť s významom okolo, zo všetkých strán, blízko

periakt - súčasť antickej gréckej *dekorácie*; trojboké stroje umiestené u postranných vchodov (*parodos*); mali tri drevené dosky (*telary*), otočením ktorých sa menila dekorácia; pozri *grécke antické divadlo*

Peribleptos - gréc. – „Žiarivá“; prídomok *Márie*; pozri *Matka Božia peribleptos*

Periboia - gréc. Περίβοια /Periboia

-v *gréckej mytológii* manželka akarnanského kráľa *Ikaria*, matka *Penelope*

-druhá manželka *kalydónskeho* kráľa *Oinea*; pozri *grécka mytológia*

peribolos - 1.ochranné *múry* okolo gréckeho *posvätného okrsku* (*temenos*), okolo jeho chrámov alebo verejných budov

2. areál gréckeho *posvätného okrsku* obkolesený hradbami s *propylajami*; *altis*

3.priestor okolo stredovekých *chrámov* a *kláštorov* často na neprístupných miestach

peridens - Biedermann v súvislosti s heslom *strom*; v stredovekom *bestiári* sa tento *strom* nazýva *peridens* a chráni *holuby* žijúce v jeho tieni pred *drakom*; nebeské ovocie tohto stromu je múdrosť Ducha svätého, ktoré človek prijíma vo *sviatosti oltárnej*

peridexion - *strom Peridexion*

peridot - *chryzolit*

peridromos - plocha dlážky medzi stĺporadím a múrom *celly* na dlhšej strane antického chrámu typu *peripteros*; pozri *pteron*; *grécke chrámy*; porovnaj *dromos*

perie - pozri *kalumet 2*; *pero z brku*

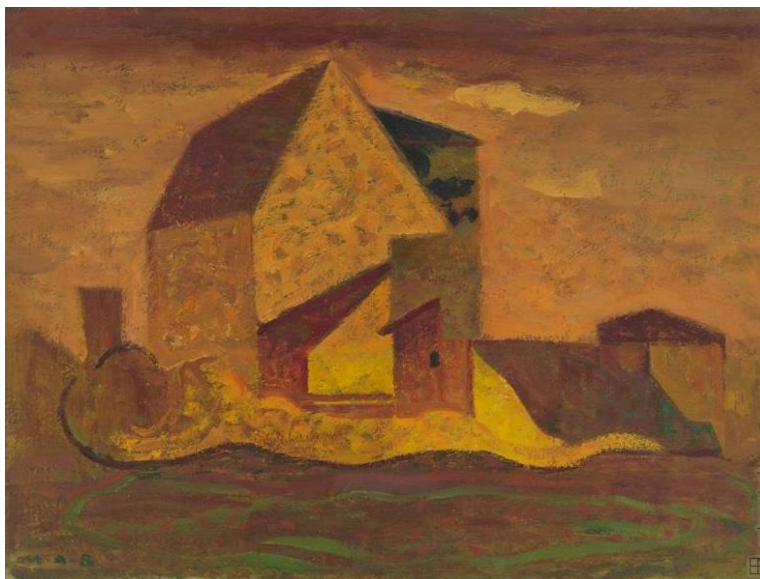
periféria, predmestie - pozri *urbanizmus*; *civilizmus*

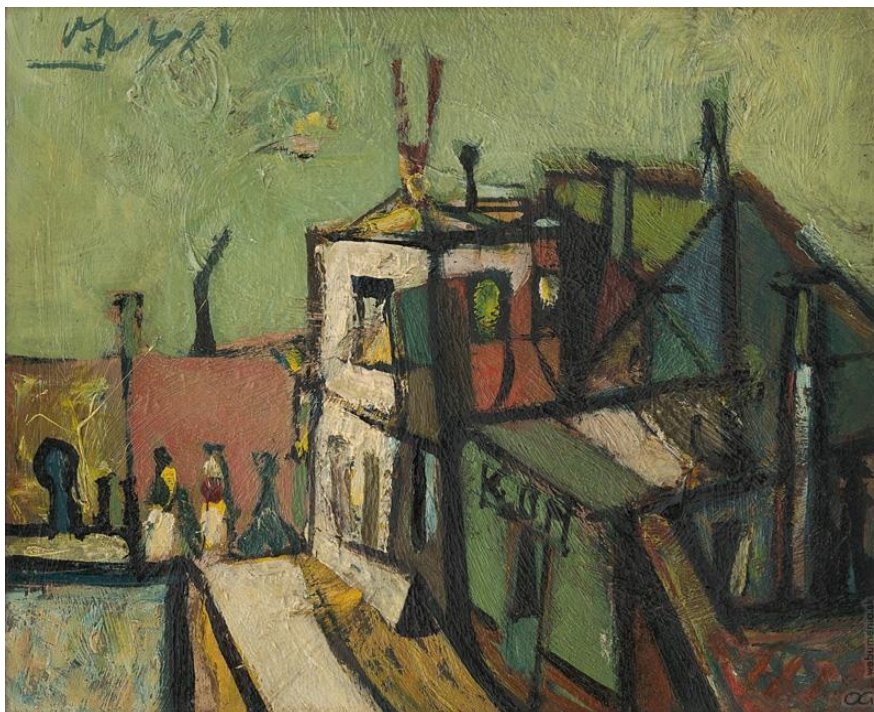
P. Bartoš: Periféria

J. Koller: Okraj mesta (1965)

M. A. Bazovský: Na kraji mesta (1945-1965)

V. Hložník: Predmestie (1948)

Perifetes - v gréckej mytológii chromý obor, syn Herakla, ktorý zabíjal pcestných železným kyjakom; pozri Theseus

Zamarovský v súvislosti s heslom *Theseus*: hneď za hranicami Trizena a Epidauru stretol Theseus chromého obra Perifeta, ktorý zabíjal pcestných železným kyjakom; Theseus mu kyjak zobral a udel ho ním, že viac nevstal

perikopy - výťahy významných častí *Písma svätého*; pozri evanjeliár

perikopy z Echternachu - Echternašský evangelistár

Perino - Vaga Perino del

perinonová oranž - oranž perinonová/oranž antrachinonová

periodizácia - z gréc. periódos – „časový úsek“

Baleka: v *dejepise umenia* delenie vývoja na jednotlivé obdobia, scelené určitými historickými podmienkami (napr. spoločenský poriadok, svetový názor, slohové črty); delenie má metodické opodstatnenie a je trvalo premenné pre svoju závislosť na obecnom vedeckom vývoji, objavoch a vynálezoch, poznatkoch, v závislosti od zavedenia nových technických metód (röntgen, uhlíková metóda, analýza), rozpoznaní zákonitostí, na filozofickom poňatí dejín; periodizácia je preto novodobým odrazom vývojového stupňa spoločnosti, jej historického poznania a vedomia; odráža poznánú a pochopenú súvislosť a celistosť vývoja a súčasne tiež rozpoznanú dialektiku vývojových protikladov (napr. pri striedaní *slohov*, smerov, výtvarných názorov, ich súbežnosti apod.); vedecká periodizácia dejín umenia smeruje ku stále jemnejšiemu rozlišovaniu a súbežne aj k neustálej syntéze; periodizácia je súčasne jednou z najzložitejších *teoretických* otázok dejepisu umenia s praktickými dôsledkami, menovite s terminologickými, nakoľko poznanie minulosti odzrkadľuje aj jej súčasný výklad, vychádzajúci z poňatia historického vývoja; hľadiská, ktoré zlučujú kvantitatívne a kvalitatívne aspekty, sa vyrovnávajú s poňatím historického času a vývoja (videného napr. lineárne, špirálovito apod.) a nemôžu obísť ďalšie pomocné hľadiská, súvisiace veľmi tesne s metodológiou dejepisu umenia

dejiny umenia sú napr. rozdelené:

- podľa spoločenských poriadkov na umenie spoločnosti prvobytnopospolnej, otrokárskej, feudálnej, kapitalistickej, socialistickej (pozri termín *socialistický realizmus*)
- podľa svetových názorov na umenie kresťanské, islamské, budhistické a i.

-podľa iných hľadísk na dva veľké celky: predhistorické a historické umenie, alebo umenie praveké (prehistorické), staroveké, stredoveké a novoveké; z tohto delenia vychádza ďalšie členenie jednotlivých období: stredoveké *umenie románske, gotické* ap.; iným členením je delenie vývoja na doby uplatňované u *pravekého umenia*, rozdeľovaného podľa dobovo príznačných materiálov: na *umenie doby kamennej, bronzovej a železnej*; každá táto doba môže byť ešte rozdelená na staršiu, strednú a mladšiu

-vývoj delení aj podľa ríš (napr. Egypt: Stará, Stredná a Nová ríša)

-podľa *dynastií* (Čína)

-podľa panovníkov (*antika, stredovek*); pozri *umenie sasánovské, karolínske, otonské*

-dôležitým periodizačným hľadiskom je pojem dobového *slohu*, založený na rozpoznaní výtvarnej a myšlienkovvej príbuznosti diel (*sloh románsky, gotický, renesančný*); slohové delenie vývoja napriek istej objektivite považované za jednostranné, a preto je zlučované s ďalšími hľadiskami, ktoré všestrannejšie objasňujú napr. dôvody vzniku slohového názoru a jeho vývojové premeny v závislosti od zákonitostí spoločenského vývoja

-osobitnú problematiku prináša vede vždy delenie súčasného vývoja; zložitosť periodizácie odrážajú dejiny dejepisu umenia a kritika umenia (pozri *kritika výtvarného umenia*); pozri *interpretácia*

periodonikés - čestný titul víťaza v perióde *panhelénskych hier*; pozri *grécka antická kultúra*

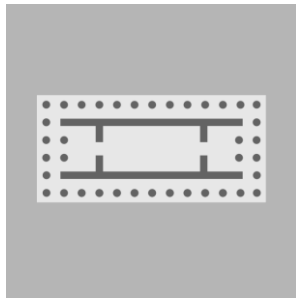
peri Pascha - pozri *kresťanský antisemitizmus, veľkonočné tajomstvo, pascha*

https://en.wikipedia.org/wiki/Peri_Pascha

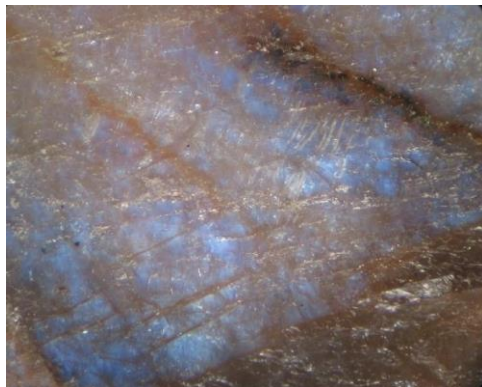
periplus/tzv. mapa textová - druh *starovekej námorníckej mapy* v textovej forme; popis pobrežia a územia, podľa ktorých sa *námorníci* orientovali na ďalekých plavbách; pozri *moreplavci/moreplavba*

peripteros - gréc. περίπτερος/peripteros

-*grécky chrám* obklopený zo všetkých strán *stĺporadím*; chrám, ktorého *cella* je obklopená stĺpovou *ochodzou*; pozri *pseudoperipteros*

peristerit - drahokamová odroda albitu s pestrú menou farieb; pozri *drahokam*

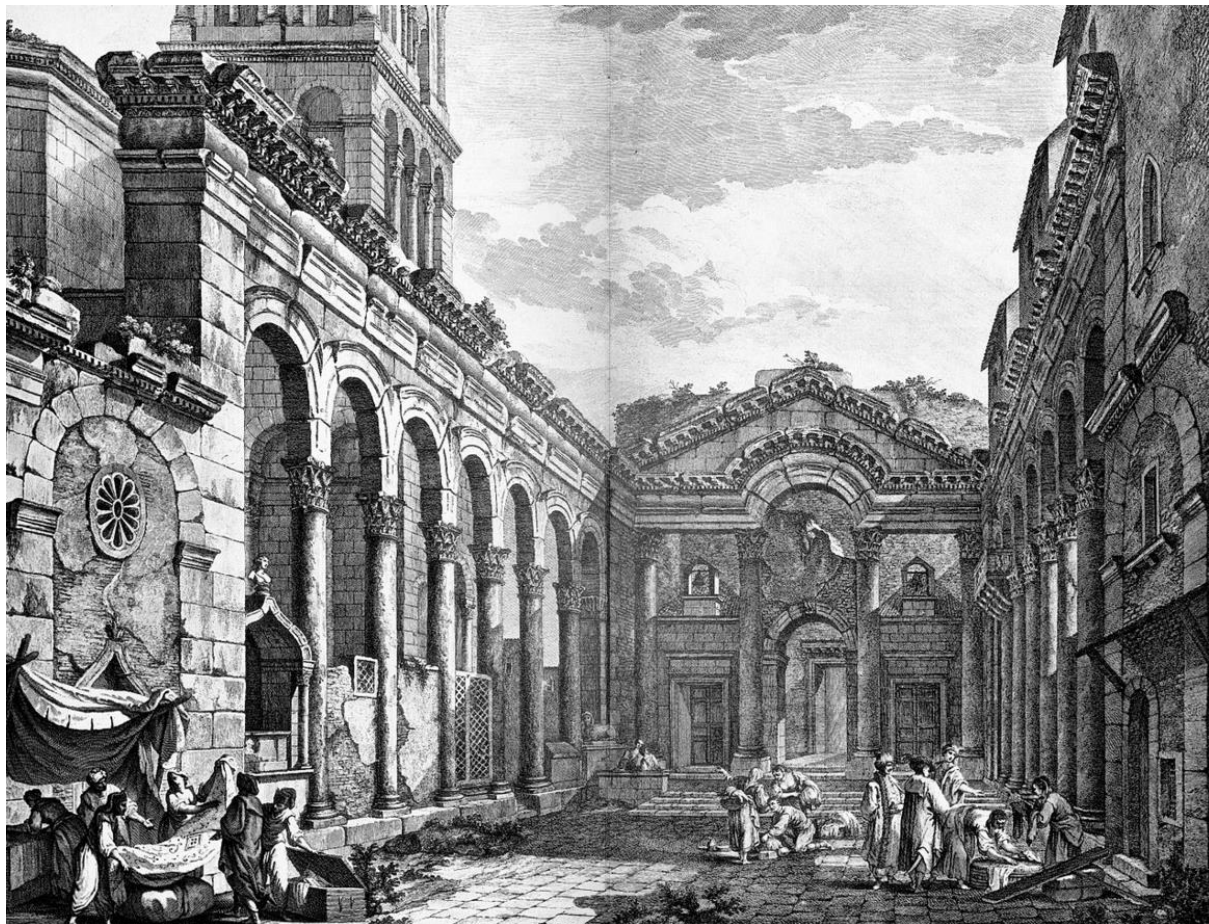

peristyls/peristyl – gréc. περίστυλον/peristylon < peri- „okolo“ + stylos – „stĺp“; tiež lat. *cavaedium*

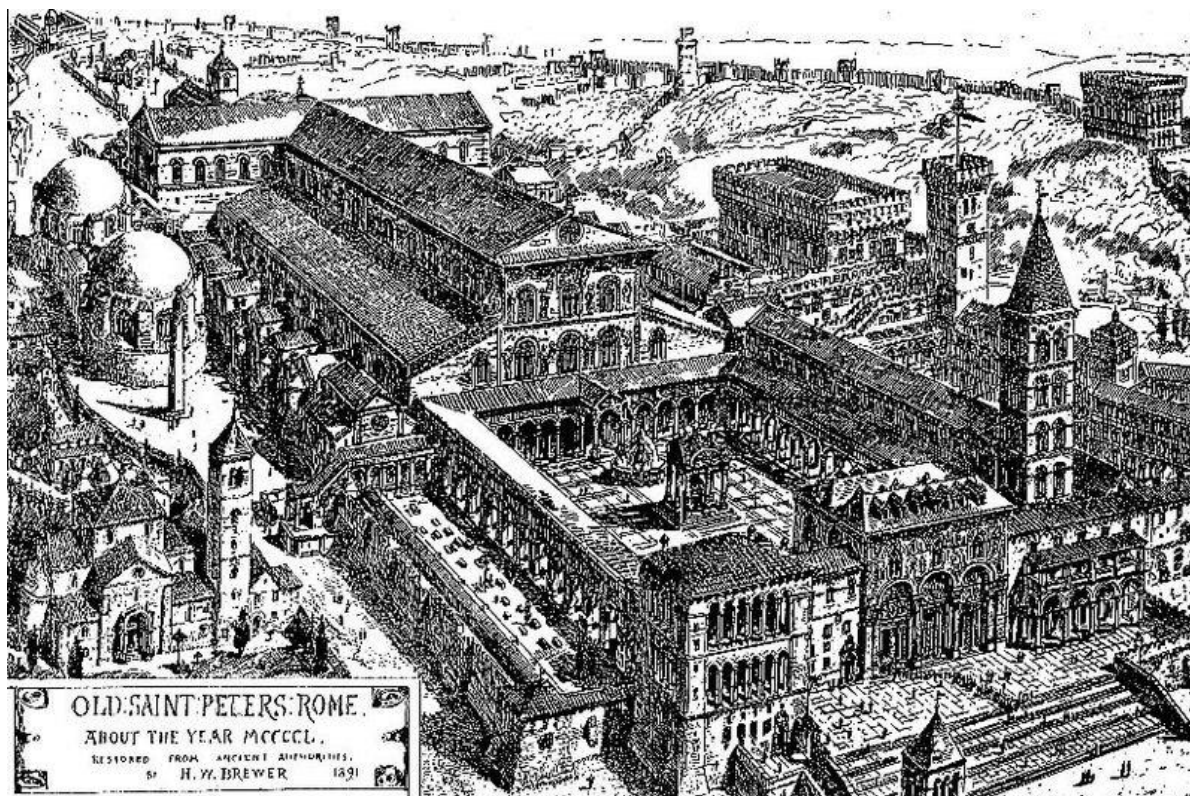
1. stĺpová ochodza okolo nádvorja obytného domu alebo chrámu; pozri *peristylový dom*, *grécke chrámy*; *kašna/fontána*

2. *átrium* ranokresťanskej alebo stredovekej baziliky

www: v antickej architektúre štvorcový alebo obdĺžnikový dvor obklopený *stĺporadím* (*kolonádou*)

R. Adam: Pohľad na peristyl - s vchodom do Diokletianovho paláca - (rytina, 1764)

H. W. Brewer: Celkový pohľad na starú baziliku sv. Petra v Ríme (1891)

peristylový dom - italský obytný dom, ktorý k variantu *átriového domu* mal pričlenený ešte *peristyl*; na zadnej strane sa peristylu sa nachádzala *exedra-zadná sieň*; do domu sa vchádzalo *faucesom*; pozri *rímsky dom*

Perithos - gréc. *Peiritoos*

perizonium - 1.kosáčik (alebo stužka) na hrudi *heraldickej orlice*; pozri *heraldické figúry*
2.bedrové rúško

perkál - jemná hustá bavlnená tkanina na *plátmovej väzbe*; používaná na výrobu bielizne, vreckoviek

perl - *písmo* o veľkosti 5 bodov = 1,880 mm

perla - Baleka v súvislosti so symbolikou *mušle/lastúry*: v staroveku stotožňovaná s ľudskou *dušou*, prípadne považovaná priamo za pradušu; perle prisudzovaná *magická* sila, odvodená z tajomného zrodenia v hĺbinách vôd; jej spojenie s *lunou* predstavuje prírodnú cyklickosť života > perla položená na hrobe mŕtveho mala zaistiť splynutie s vesmírnym kolobehom zrodenia, života, smrti a znovuzrodenia; v *kresťanstve* s perlou stotožnený *Kristus*; perla symbolizuje aj *logos/myšlienku*: nehádzať perly sviniam značí nedávať možnosť podieľať sa na vzácných tajomstvách; pre svoje zrodenie z mora sa perla dotýka významu vody a symboliky *krstu*; vzácnou perlou nazývaná aj nebeská ríša, *mučeníctvo* a *panenstvo*; perly sú symbolom *Krista* (pozri Biedermann: *apoštol Ján*); v *Apokalypse* je dvanásť brán *Nebeského Jeruzalema* označených za dvanásť perál (pozri *symbolika číselná*: 12); perla ako *šperk*, ktorý nesie ženský *akt*, symbolicky zvyrazňuje ženskosť (pozri *ženský princíp*) a významy s ňou spojené (Rembrandt); perla je aj *atribútom* bohyne *Venus*; v umení Východu spolu so *striebrom* symbolizuje česťnosť a pravdivosť (pozri *ornament*); pozri *mandala*, *Kuan-jin*; *zlatý kvet*, *akoya*; *krumplovanie*; *ferroniére*

Hall: atribút *Markéty Antiochijskej*; páska alebo náhrdelník z perál typickou ozdobou bohato oblečenej pozemskej *Venuše* alebo svetskej *Lásky*

Biedermann: klenot, ktorý má v symbolike podobnú úlohu ako *drahokamy*; pre svoj trblietavý lesk perla označovaná prívlastkami "ženská" a "mesačná"; pre guľovitý tvar sa považuje za dokonalú; zriedkavý výskyt, úkryt v ochrannom obale mušle > už v antike symbolizovala skryté vedomosti a ezoterickú *múdrost*; v *kresťanstve* perla symbolizuje Kristove učenie neprístupné *pohanom*; lesklá a biela perla aj v *Perzii* symbolizuje *panenstvo*; podľa *Apokalypsy Jána Evanjelistu* z perál sú brány *nebeského Jeruzalema*; v anglických oblastiach perlové brány (pearly gates) symbolom *nebeských brán*; *vence* z perál symbolizujú mnohosť božských síl v základnej podobe; v antickom

Grécku perla symbolom *Afrodite*, ktorá sa zrodila z morskej peny; v starej Číne považovaná perla za jeden z ôsmich klenotov a symbol vzácnosti a čistoty (pozri *čínske symboly*); bájne perly z východoázijských rozprávok, ktoré omladzovali, pomáhali láske, však neboli skutočnými perlami ale bielymi pilulkami pripravovanými *alchymistami*; aj v Číne vládla povera, že búrka (hrom) oplodní mušľu a v nej sa za mesačného svitu zrodí a narastie perla (obdobný výklad vzniku perly sa nachádza aj ranostredovekom diele *Physiologus*); mŕtvym v Číne vkladané do úst perly (podobnosť s gréckym *Cháronom*, ktorý za mincu *obolos* prevážal mŕtvych do podsvetia); v Japonsku perly patria ku trom ríšskym *insígniam*, spolu *mečom* a *zrkadlom*; zhotovil ich boh Tam-o-oja v podobe očí; obdobne ako inde aj v Európe k perlám prirovnávané slzy; napriek asociáciám so slzami sú perly symbolom *cnosti*

Lurker: v gréckej mytológii sám *Zeus* (tiež bohom búrky) zostúpil do mušle a splodil *Afrodite*; symbolický význam mušle spočíva v jej vzťahu k vode, spolu s ňou aj k *mesiacu*, a tiež k myšlienkovkej paralele, že perla sa tvorí v mušli ako embryo v materinskom lone; vo *védach* mušľa ospevovaná ako liečebný prostriedok, ktorý pôsobí vždy a všade a s ktorého pomocou je možné zvíťaziť aj nad *démonmi*; v starom Iráne perla vždy symbolom *vykupiteľa*; v *Novom zákone* je perla obrazom toho, čo je zemi vzdialené, čiže nebeské (> pozri *brány nebeské, nebeský Jeruzalem*); v perle videné božské svetlo (> *Ježišove* slová učeníkom: „ani svoje perly nehádzte sviniam, aby ich nepošliapali“; *Evanjelium podľa Matúša* 7,6); v Ježišových podobenstvách je perla symbolom nebeského kráľovstva (hľadanie tejto perly privádza človeka do nebeského mesta - *nebeského Jeruzalema* - , ktorého dvanásť brán je z dvanástich perál, každá z jednej jedinej perly; *Zjavenie* 21,21); kto prejde perlovou branou, zanechá všetko pozemské s konečnou platnosťou za sebou > tak ako v perle prichádza božské na svet, tak sa zasa cez perlu pozemské vracia do neba; perla znázorňuje výsostným spôsobom *inkarnáciu*, zázrak počatia a *Kristove* narodenie; ako perlu *Klement Alexandrijský* označuje *Logos*

Heinz-Mohr: pre svoju drahocennosť povýšená na symbol Krista; o ako takej sa hovorí v učení *gnosticismu*, nasledovne aj v učení *cirkevných otcov* (najmä *Efréma*); perla súčasne symbolom *osvietenia* a *nepoškvrneného počatia Márie*; predpokladalo sa, že vo vode žijúca ale vo vnútri vodou nedotknutá mušľa prijíma do seba perlu vliatím ducha, príp. vystupujúc z mora, pôsobením nebeskej rosy; drahocenná perla tak mohla symbolizovať utrpenie a panenskosť ako cesty ku svätosti; náhrdelník z perál symbolizuje kozmickú jednotu mnohosti a scelenie rozličných prvkov tej istej podstaty v jednej osobe

Eberhard v súvislosti s heslom *krv*: v Číne mohla byť krv použitá pri skúške *cudnosti*; na svoju obhajobu sa žena musí pichnúť do tváre a nechať kvapnúť krv do vody; tá sa nezmieša, ale zostane ako perla

Expres: lovci perál ju nachádzali prakticky v jednej z milióna perlorodiek; dnes sa chovajú vo veľkofarmách a pod tvrdým žiarením X-lúčmi sa dajú spoľahlivo odlišiť od prírodných perál; sú dva typy umelo pestovaných perál: morské a sladkovodné; z morských je najznámejšia *akoya*, ktorá pochádza z ustríc chovaných v pobrežných vodách Číny a Japonska; sladkovodné perly sú z mušlí pestovaných v jazerách a riekach v Číne, Japonsku a USA; morské perly sa nevyskytujú iba v tradičnom guľatom tvare, ale majú aj tvar kvapky slzy, okrúhlejšie plôšky a semienka (tzv. *keši*); pozri *šperk*

Taubner: perly sú zmesou uhličitanu vápenatého a organických látok; sú to živočíšne produkty najmä perlorodky morskej a sladkovodného Veľvruba rodu *Margaritana*; vzniknú obalovaním cudzieho predmetu jemnými vrstvičkami uhličitanu vápenatého s prímiesou bielkovitej hmoty zvanej konchiolín; tvrdosť perál 4, hustota 2,65, farba biela, modrastá, žltastá, ružovastá, zelenastá aj čierna (pozri *tahitské perly/čierne perly*); podľa tvaru sa delia perly na guľaté, oválne, hrúškovité a nepravidelné (barokové); náleziská: Indický oceán (Perzský záliv), Srí Lanka, brehy Číny, Japonska, Austrálie, juhomorské ostrovy a západné pobrežie USA od Kalifornie po Chile; sladkovodné perly sú matné; u nás sa vyskytovali najmä na hornej Vltave, Blanici a v Otave; hodnota perál sa kedysi určovala podľa zvláštnej jednotky váhy, tzv. *gránu*; 1 grán sa rovná 1/4 *karátu*; prvé pokusy s pestovaním perál sa robili v Číne už pred niekoľkými stáročiami; v Japonsku na počiatku 20.st. boli farmy pri Ago Ošima a ostrova Riu Kiu s každoročnou násadou troch miliónov perlorodiek s násilne vloženými perleťovými telieskami; takto získané perly sa nazývajú kultivované alebo pestované perly; podľa nového spôsobu sa pri pestovaní perál sa vkladá do plášťa živej perlorodky nepatrná časť epitelu jej plášťa; ide o akúsi formu transplantácie

alebo vrúbľovania; rast perál trvá niekoľko rokov; prírodná a pestovaná perla sa na prvý pohľad od seba nelíšia; rozdiel je iba v prítomnosti perlového jadra; prírodná perla sa skladá z kryštálikov aragonitu usporiadaných lúčovito okolo stredu vo vrstvách sústredne miskovitých; pestovaná perla má aragonitové kryštáliky usporiadané vo vrstvách rovnobežných; rozpoznávanie perál je možné pod röntgenovými lúčmi; ak sa skúma vrtaná perla, používa sa endoskop; skúšobný perlový kompas je založený na magnetickej metóde: prírodná perla zavesená na veľmi tenké vlákno medzi pólmi elektromagnetu zostáva po zapnutí prúdu v pokoji (dôsledok sústrednej stavby); pestovaná perla sa po zapnutí prúdu otáča, lebo hľadá vhodnú polohu, aby aragonitové kryštáliky boli súbežné s vrstvami jadra v smere magnetických silokriviek; rozlišovacia skúška v kvapaline: ak perla v kvapaline o hustote 2,7475 ihneď klesne na dno, ide o pestovanú perlu s veľkým jadrom; ak sa perla vznáša alebo pláva, ide o perlu prírodnú; perly sa oplachujú v benzéne, aby sa zabránilo ich žltnutiu; nesmie sa používať žiadna kyselina (ani kyselina octová), lebo perly sa rozpúšťajú; na vrtanie perál sa používa tzv. perlový vrtáčik; perly sa vrtajú nasucho s častým prerušovaním, aby sa predišlo zohrievaniu, alebo sa vrtáčik navlhčuje vodou (prípadne slinami), nikdy nie olejom, lebo by sa vytváral tmel z oleja a perlového prášku; perla sa osadzuje do spredu neviditeľnej misky z drahého kovu, uprostred s nitom; osobitnú starostlivosť vyžaduje upevnenie pomocou špeciálneho bieleho tmelu (tzv. tmelenie perly); na zdobenie prsteňov, náušnic, brošní, ihlíc, gombíkov sa používali tzv. *japonské perly*, ktoré sú variantom pestovaných perál; umelé perly sú sklenými napodobeninami, sú potiahnuté perlovou esenciou (výťažkom) zo šupín určitého druhu belíc a sú vyplnené voskom

-podľa stredovekých *bestiárov* perly rastú v kameňoch zvaných ustrice; niekedy sa otvárajú a vstrebávajú svetlo slnka, hviezd a mesiaca; takéto perly rozpustené v rose liečia všetky choroby; pozri *liek*

<http://www.perly.sk/content/content/Faktory-hodnotenia-a-kvality-per%C3%A1l/9>
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Perla>

J. van Scorel: Mária Magdaléna (1530)

A. Allori: Lovci perál (17.t.)

M. J. Melendez: Elisavet Farnese, kráľovná Španielska (1718-1722)

J.-M. Vien st.: Sultána (1748)

Perla Brabantu - triptych *D. Bouts*

D. Bouts: Triptych Perla Brabantu (vľavo: Ecce Agnus Dei; stred: Kľaňanie kráľov; vpravo: sv. Krištof)

„perla Egypta“ - Dudák v súvislosti s heslom *egyptská architektúra*: chrámový komplex na ostrovčeku *Filé* na južnom okraji 1.nílskeho katarktu; zasvätený bohyni *Éset*; postavený v Neskorej dobe (doba *Ptolemaiovcov* a *doba rímska*; chronológia pozri *egyptské umenie*); chrámovému komplexu dominujú štyri *pylóny*, ďalej sú tu početné *kaplnky* s *kompozitnými* stĺpmi, *obelisky* a *kolonády*

perla japonská - starý spôsob pestovanej *perly*, používaný pred zavedením veľkovýroby; medzi škrupinu a plášť perlorodky sa vkladali telieska v tvare polguliek; po piatich rokoch boli potiahnuté vrstvičkou perlete, vyrezané zo škrupiny a doplnené na guľku druhou časťou perleťovej polgulky; vznikli „polperly“; používali sa do náušnic, brošní, ihlíc apod.; japonské perly stratili svoj význam, keď boli na trh uvedené celogulaté pestované perly

perleť - povrchová vrstva vnútra lastúry, lesknúca sa dúhovými farbami; používaná na výrobu ozdobných predmetov (pozri aj *marketéria*) a gombíkov; pozri *materiál*, *rytectvo*; *intarzia*

-perleť je v podstate vnútorná vrstva lastur mľžů. Perleť má různé odstíny v závislosti na druhu perlorodky. Perleť je silný a odolný materiál, který oslňuje charakteristickými duhovými barvami. Perleť má ve výrobě šperků významné postavení. Už odedávna byla perleť považována za *amulet*, který měl ochraňovat před nehodami, *neštěstím* a katastrofami (pozri *apotropajný*)

C. Friedlander: Zátišie s arabskou kanvicou (19.-20.st.)

perličková väzba - väzba perličková

perlík - tupé kladivo; jeden z typov *kamenárskeho kladivka*; pozri *kamenárske nástroje*

www: dvojručné kladivo užívané v kováčstve

Perlík

perlová brána - angl. *pearl gates*

perlovec - 1. *astragal*

2. kruh na *minci* zložený z bodiek

perlovka - v textile: stálofarebná výšivkárska *bavlnená* priadza s vysokým hodvábnym leskom; perlová *priadza*

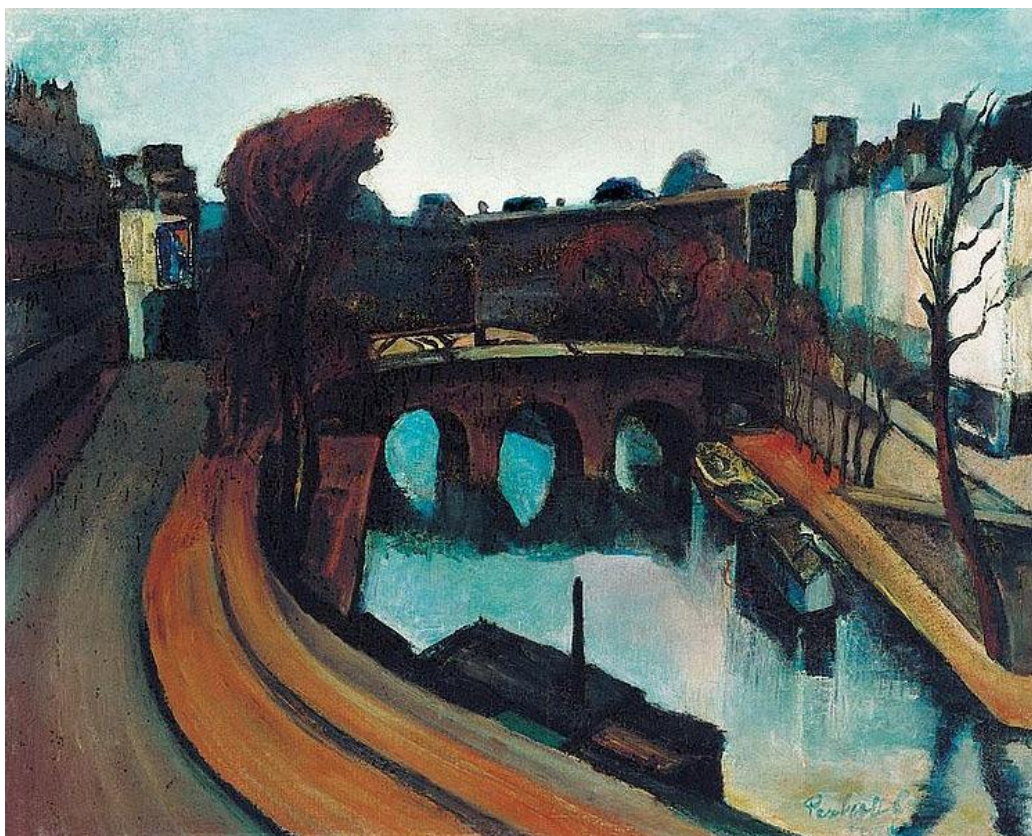
perlový kašolong - *kašolong perlový*

Perlrott-Csaba Vilmos - (†1955); prezývky Vilmos Csaba, Vilmos Perlrott Csaba, Wilhelm Perlrott Csaba; Vilmos Perlrott-Csaba maďarský maliar a grafik židovského pôvodu, jeden z tvorcov a významných predstaviteľov maďarského avantgardného štýlu; pozri *maďarskí grafici*, *maďarskí maliari*

<https://www.google.sk/search?q=Perlrott-Csaba+Vilmos&espv=2&biw=1850&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0CCYQsARqFQoTCInjira19MgCFUFrFAodWSUMfg>

V. Perlrott-Csaba: Krajina pri Levoči (1932)

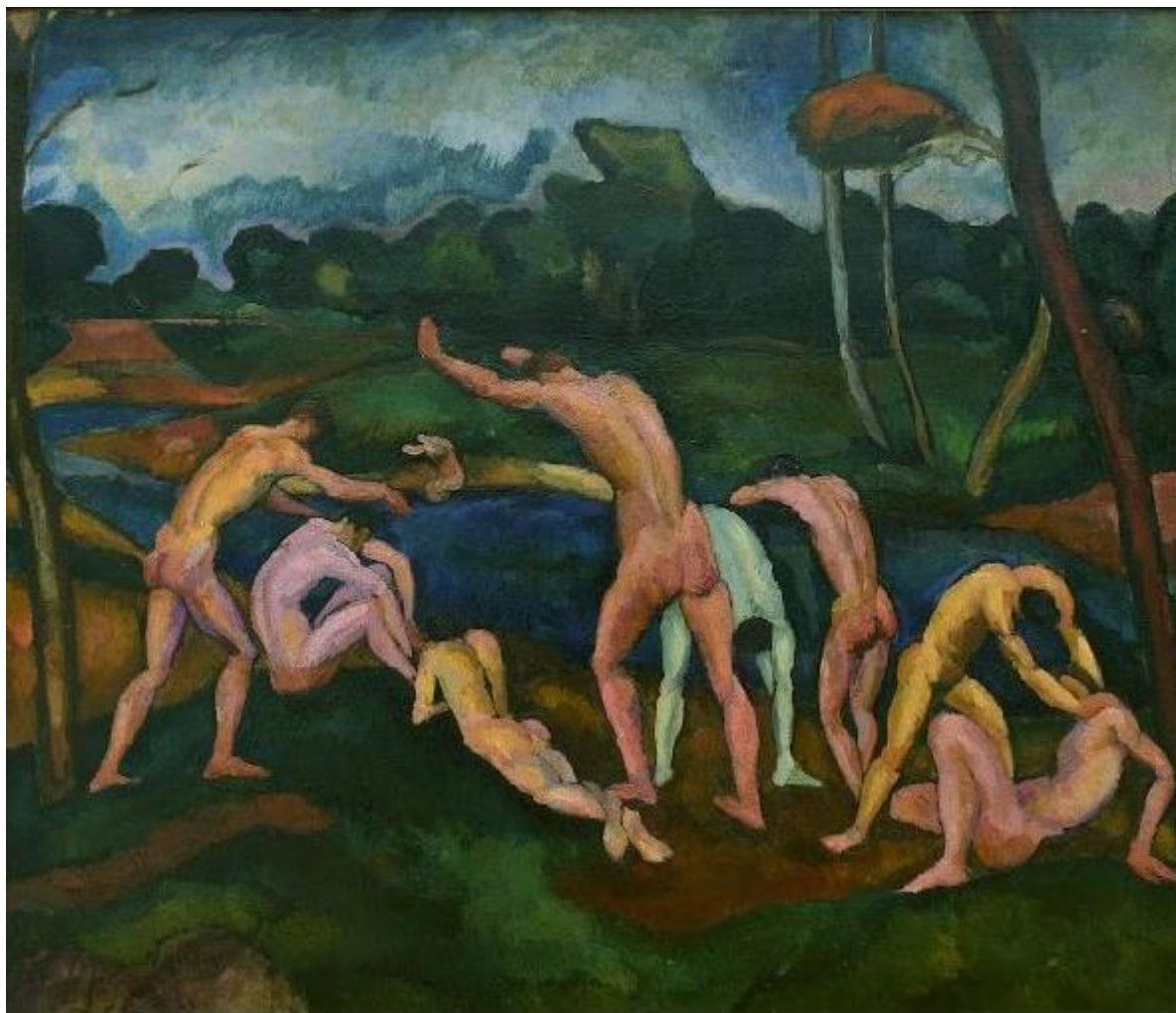
V. Perlrott-Csaba: Seina v Paríži (20.st.)

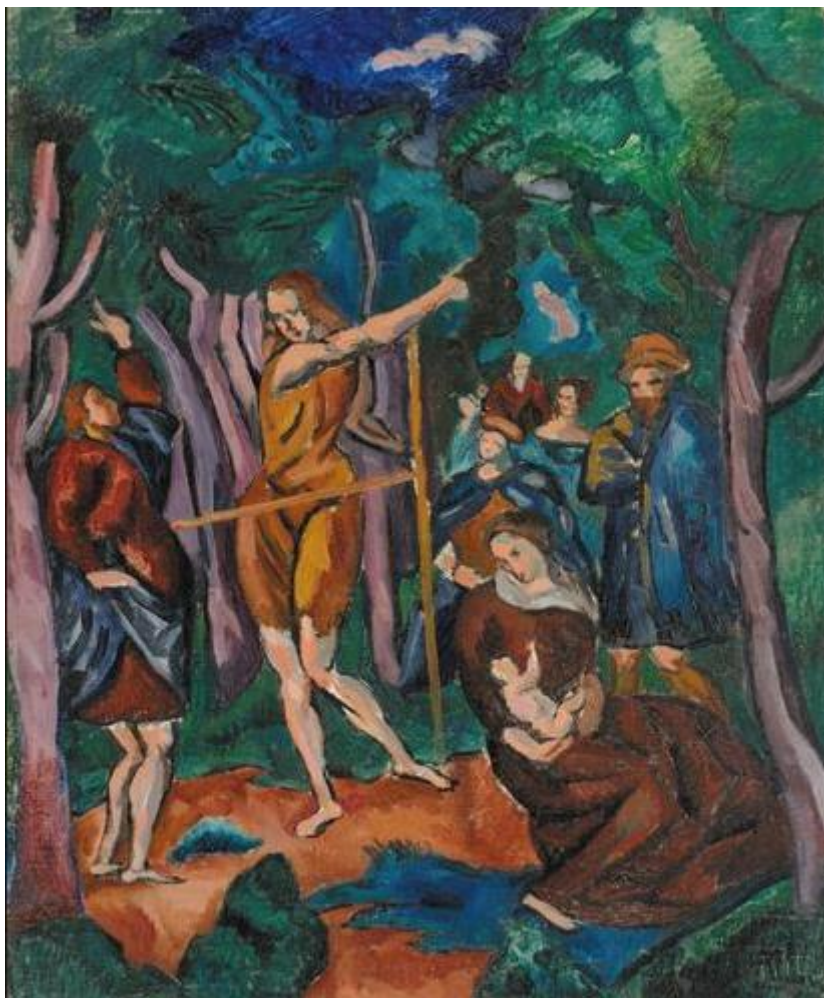
V. Perlrott-Csaba: Sediaci akt (20.st.)

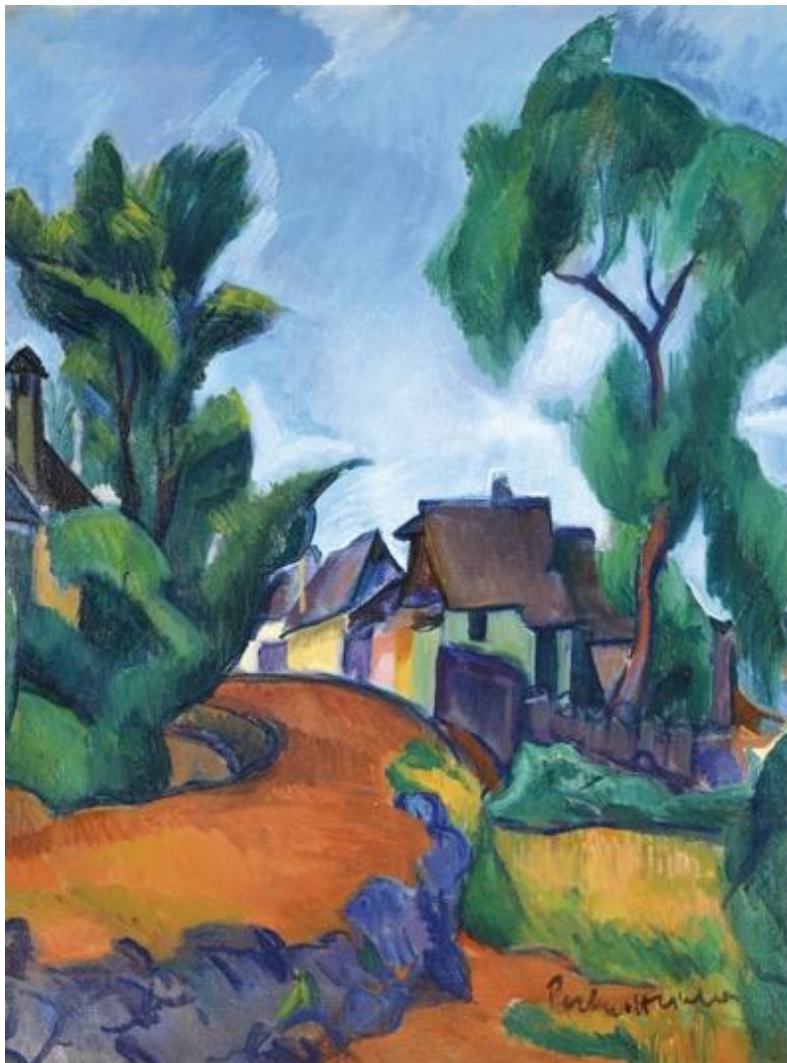
V. Perrott-Csaba: Akty v prírode (1907-1910)

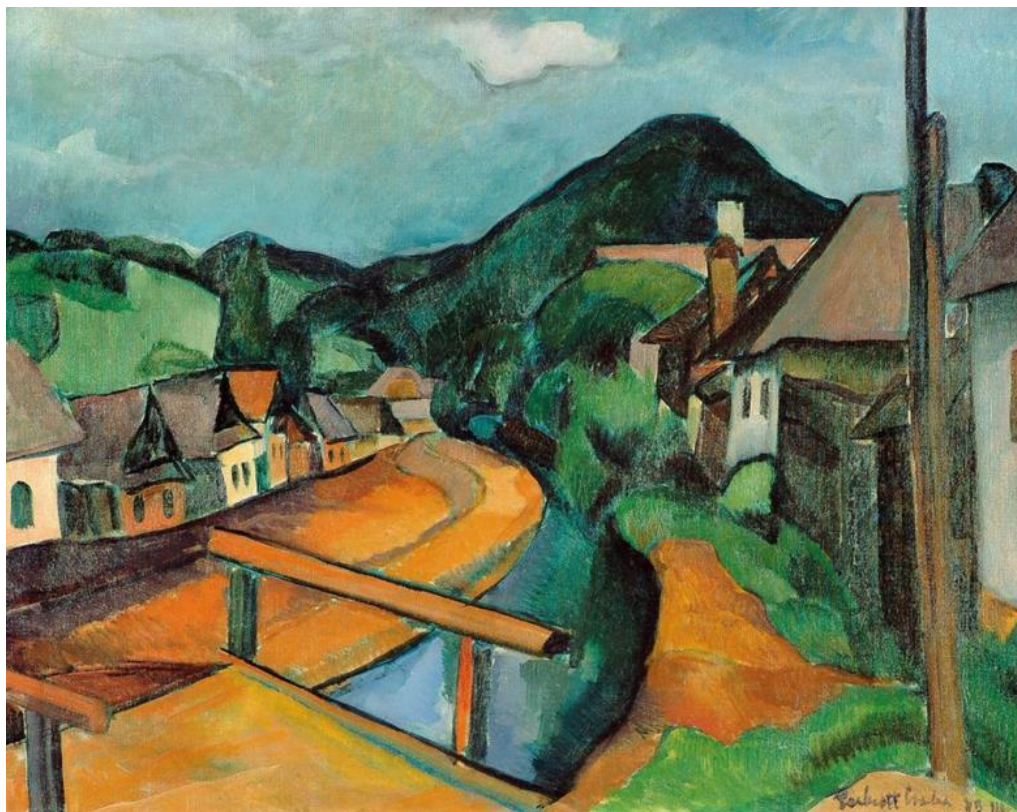
V. Perlrott-Csaba: Kúpajúci sa chlapci (1911)

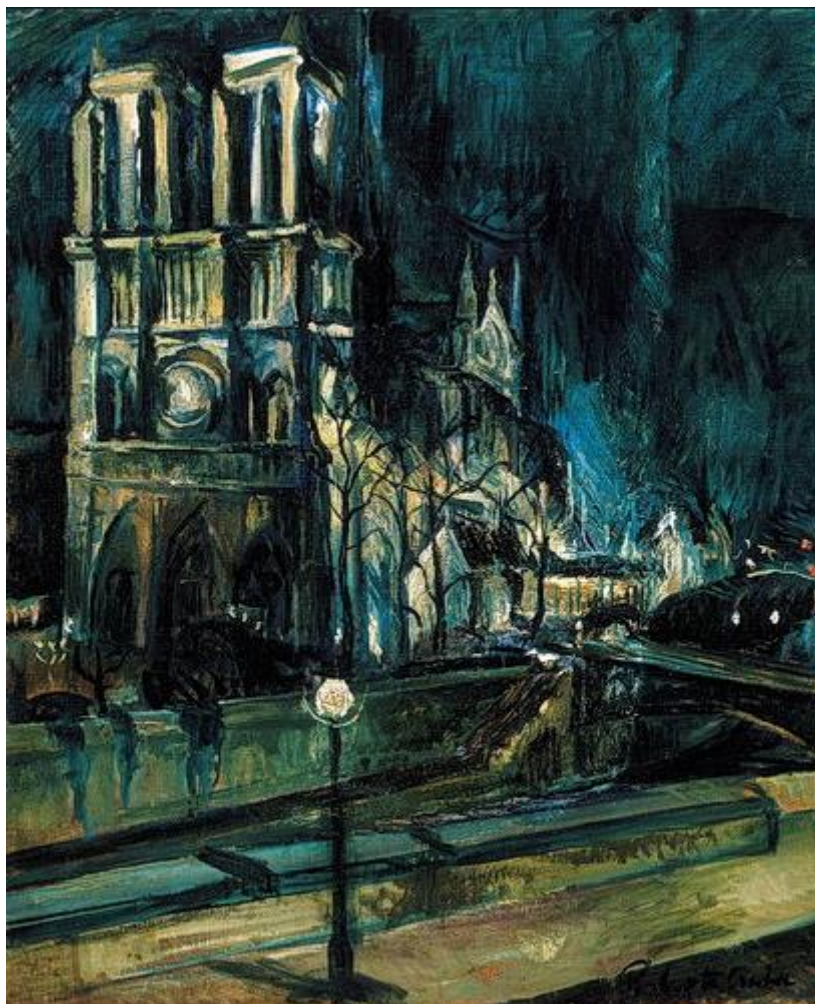
V. Perlrott-Csaba: Anjel sa zdá Jozefovi (1910)

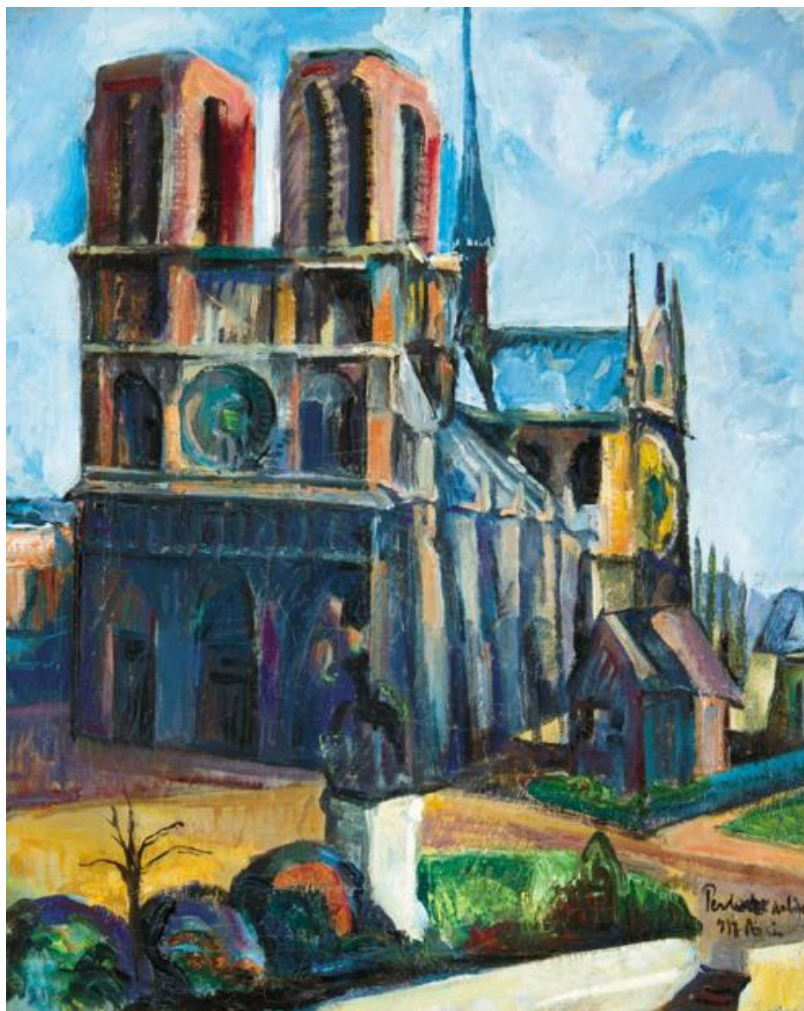
V. Perlrott-Csaba: Faluszéle (20.st.)

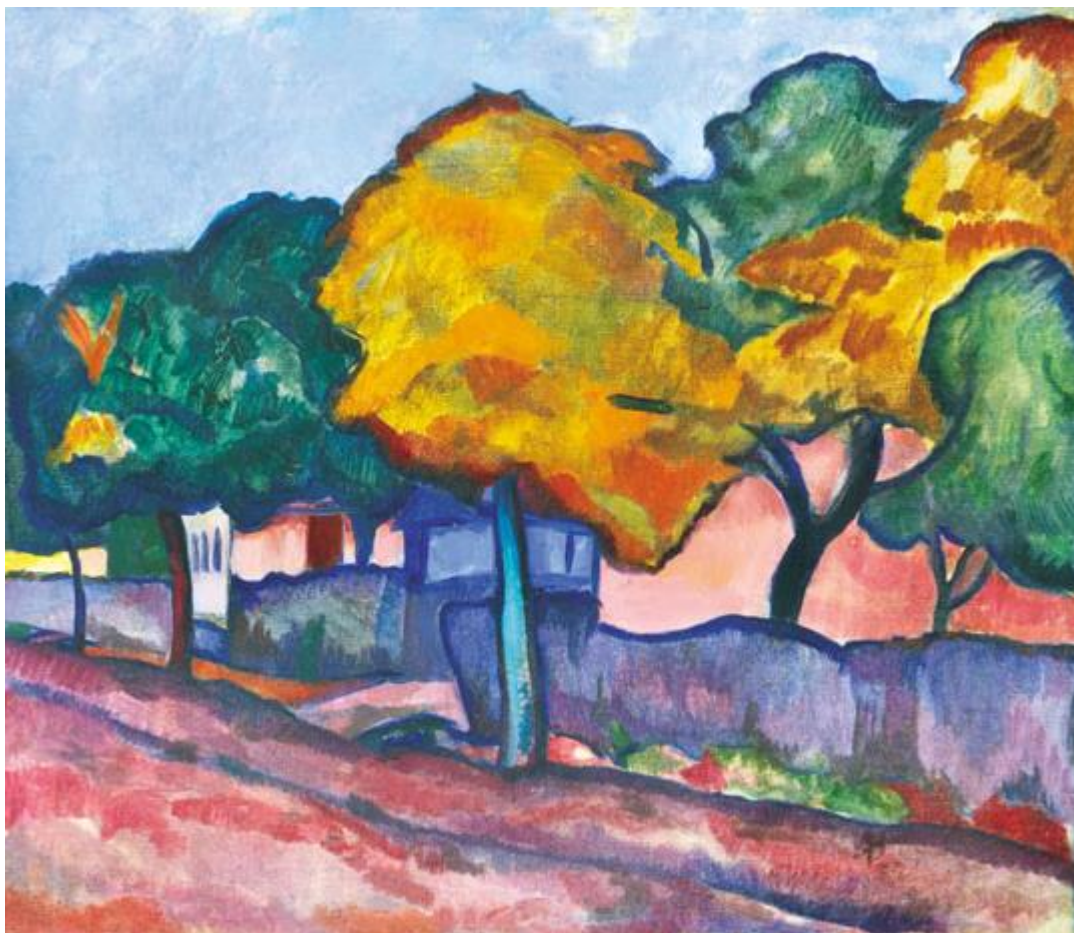
V. Perlrott-Csaba: Pohľad na križovatku (1928)

V. Perlrott-Csaba: Notre-Dame

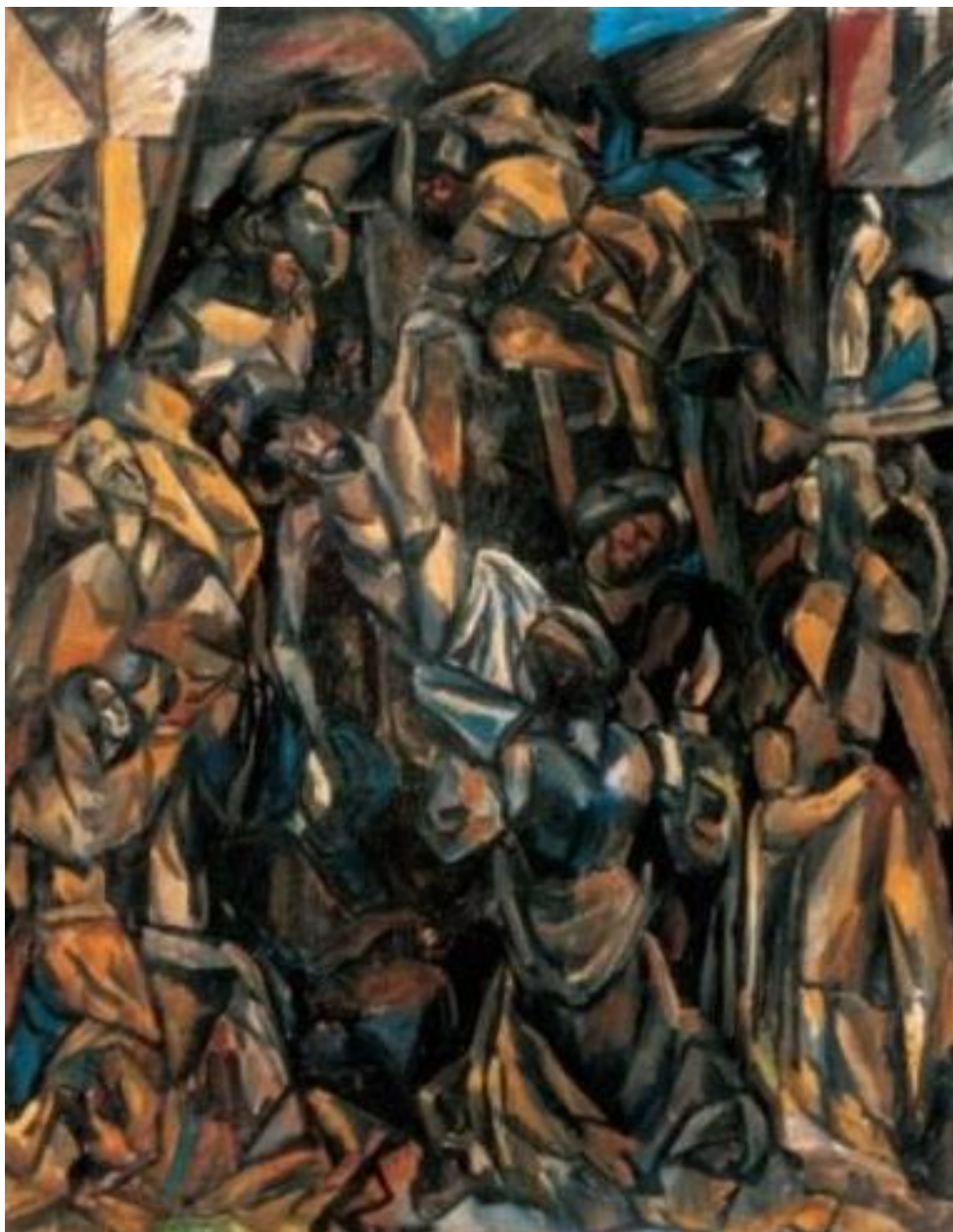
V. Perlrott-Csaba: Notre Dame (1938)

V. Perlrott-Csaba: Jesenná ulica v Baia Mare (1909)

V. Perlrott Csaba: Szentendre (19.-20.st.)

V. Perlrott Csaba: Snímanie z kríža (19.-20.st.)

permanentná bieloba - *bieloba permanentná*

permanentná slezová (lila) - Smith: alternatívny názov pre *violet' mangánový*; pozri pigmenty

permanentná žltá - *žltá permanentná*

permanentný fuchsin - Smith: alternatívny názov pre *chinakridonovú violet'*; pozri pigmenty

Permeke Constant - pozri *Laethem-Saint-Marie*

pero - 1. ako *módny* doplnok pozri *boa*

2. ako písací nástroj; Baleka: pôvodne písací nástroj, vo výtvarnom umení používaný aj na kresbu; najstaršie *rákosové pero* užívané v egyptskom umení, odkiaľ sa rozšírilo do antického kultúrneho sveta; význam si podržalo vo východnej oblasti, ale v západoeurópskom okruhu vystriedané *perom z brku* (5.-19.st.); jeho jemná a ostrejšia stopa vyhovovala renesančnému cíteniu; 16.-17.st sa však opäť využilo nejasnú a nepravidelnú stopu rákosového pera; *perá kovové*, ktoré poznala už antika, postupne vytlačili *perá brkové* (80.rokov 19.st. plniace perá, od 1944 *pero guľčkové*); v 18.st. *perá oceľové* používané na písanie aj ako kresbový nástroj

-oceľové pero vytvorilo typ nový typ kresby; kresba je však podmienená nielen vlastným nástrojom, ale aj použitou podložkou (*papyrus, ostraka, textílie, pergamen*), jej vláknitosťou,

pijavosťou, zafarbením, úpravou (podkladom) apod., ale aj použitím *atramentov*, *tušu*, *bistru*, *fariet vodových*, prípadne ich kombináciou s inými nástrojmi (*štetec*), technikami (*lavírovanie*) a materiálmi (*pastel*, *rudka*, *krieda*); pero je nástrojom osobitne oceňovaným v novodobom umení, ktoré je vnímavé k individuálnym hodnotám *rukopisu* (najmä perá rákosové a brkové sa vyznačujú mimoriadnou bezprostrednosťou a citlivosťou); pozri *kresba perom*, *perokresba*, *techniky kresby mokrou stopou*

pero bambusové a trstinové - dáva tupú, hrubú, mierne nepravidelnú stopu; kresba rákosovým perom typická pre *japonské umenie* > ovplyvnila európsku *kresbu* (pozri *japoneria*); rákosové pero najstarším kresebným nástrojom, známym už v starovekom *egyptskom umení* (lat. *canna*); jeho výrazná línia neskôršie zatlačená jemnejšou líniou vtáčích pier, ale v 16.-17.st. opäť výrazne uplatňovaná (*Rembrandt*); používané aj v súčasnej dobe pre svoju senzibilitu a citlivosť voči rukopisným hodnotám; pozri *techniky kresby mokrou stopou*; *manuskript/manuscript*; *klinové písmo*

Baleka: najstaršie trstinové pero zhotovované z tenkej trstiny, ktorej koniec bol šikmo zrezaný; špička pera zanechávala tenkú čiaru, širšia stopa dosahovaná sklonom pera a plochou jeho šikmého zrezania; používané už v egyptskom starovekom umení, odkiaľ sa zásluhou gréckeho osídlenia Egypta rozšírilo do antického sveta; v stredoveku si podržalo význam vo východnej oblasti, zatiaľ čo v západoeurópskom kultúrnom okruhu takmer bez výnimky nahradené *perom z brku*, ktoré svojou jemnou a ostrou stopou vyhovovalo kresbovému cíteniu renesancie; zo stopy trstinového pera, ktorá je hrubšia a v okrajoch nejasná a nepravidelná, ťažil mimoriadnym spôsobom opäť *Rembrandt*, ale aj ďalší kresliari 16.-17.st.; výtvarné kvality (citlivosť k *rukopisu*) využívané v kresbe aj v súčasnom umení

pero dámske - *pero kovové* s jemným rovným hrotom, výborné pre detailnú kresbu; jeho druhom je *ocelové pero*

pero gulôčkové - pevné, tvrdé, vytvára hladkú jemnú linku; jeho vynálezcom bol maďarský žurnalista židovského pôvodu László József Bíró (†1985), ktorý sa zaujímal aj o maľovanie

pero kaligrafické - pozri *pero umelecké*

pero kovové - najbežnejšie, lacné pierko s oceleovou špičkou, vkladané do rúčky; kovové pero známe už v *antike* (bronzové perá nájdené v *Pompejoch*); boli známe aj v stredoveku, najmä v renesancii (z *bronzu* aj zo *striebra*); v umení nadobudli význam až po úprave, ktoré previedol v 18.st. A. Schenfelder, aby ich prispôbil kresbe na litografický kameň; nedosahujú pružnosť trstinových a bambusových pier; v 18.st. ostatné typy pier zatlačené *perom oceleovým* (pre potreby písania); pozri *pero dámske*

pero linorezové - linorezové pero

pero oceleové - druh *pera dámskeho*, s jemnejším ale menej pružným hrotom; vhodné pre detailnú prácu; od 18.st. zatlačili ostatné typy pier (v umeleckej tvorbe dokázali nahradiť aj *perá z brku*), priemyselne vyrábané od 19.st. (asi 1822); v perokresbe sa presadili pre svoju pružnosť, ktorá je menšia a iného druhu, ako pružnosť pera rákosového alebo z brku, pre svoju trvanlivosť a ľahkú údržbu (súčasná špeciálne perá pre perokresbu)

pero pštrosie - pštrosie pero

pero rákosové - čes. výraz pre pero trstinové; pozri *pero bambusové a trstinové*

pero skicovacie - pozri *pero umelecké*

pero štetcové - *značkovač* s plstným hrotom, vystuženým *živcou*

pero technické - namiesto špice trubička rôzneho priemeru, z ktorej vyteká zo zásobníku *tuš*; dáva pravidelnú stopu, jemnú, krehkú čiaru

pero umelecké/skicovacie/kaligrafické - s pružnou špičkou a zásobníkom

pero z brku - lat. *penna*; zrezané pierka vtáčích krídiel, vhodné pre malú *skicu*

Baleka: v západoeurópskej oblasti vystriedalo *pero bambusové a trstinové*; zhotovované z husích pier, ale aj z pier moriakov, labutí, havranov a d.; pre písanie brká upravované zrezaním do špičky a jej narezaním; spočiatku používané iba na písanie, až neskôršie aj na kresbu, výrazne od 12.st.; pri písaní aj kresbe sa však rýchlo otupuje a špička musela byť pribrusovaná alebo znova zrezaná zvláštnym nožikom *perorezom*; kresbová stopa brkového pera bola jemnejšia a ostrejšia a zodpovedala výtvarnému renesančnému cíteniu kresbovej línie (*Pisanello*, *Leonardo da Vinci*, *Dürer*); pre svoju citlivosť k *rukopisu* využívané aj v súčasnej *perokresbe*

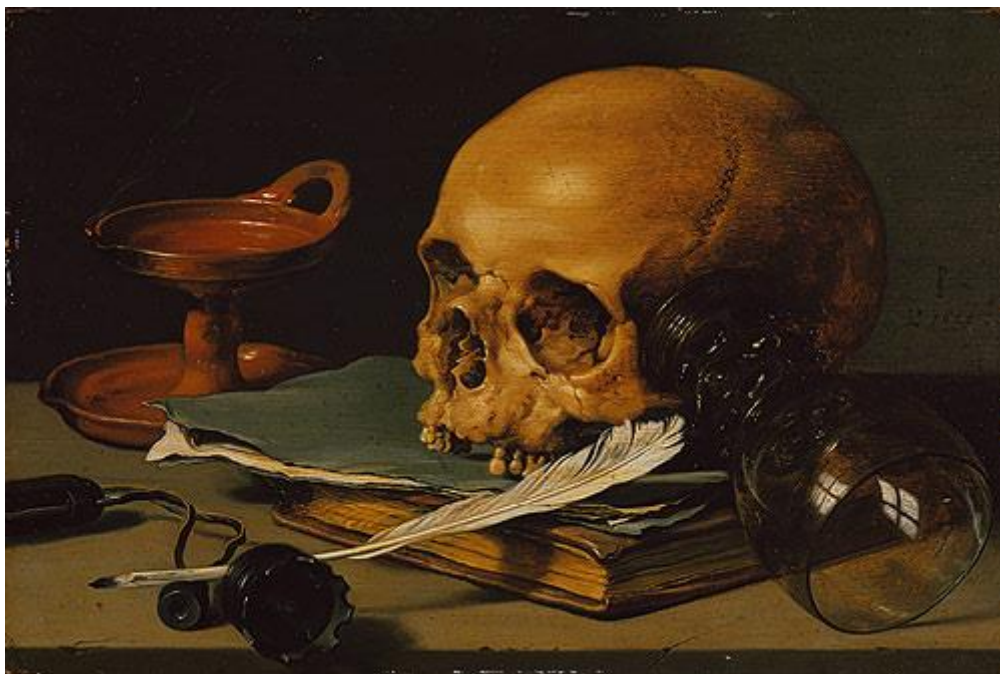
L. van Leyden: Sv. Matúš (rytina, 16.st.)

C. Dolci: Jan Evanjelista (1647)

S. Koninck: Učenec prirezáva brko (17.st.)

P. Claez: Zátišie s lebkou a brkom na písanie (vanitas, 1628)

P. J. Quast: Majster na pierka (bodegón, 17.st.)

- peroba** - (indián.); 1.tvrde, stredne ťažké *drevo* svetlohnej farby so svetlejšími pásmi z brazílskeho stromu *Paretocoma peroba*; používané na výrobu *nábytku* a dýh
2.stredne tvrdé a stredne ťažké *drevo* ružovej farby s červenými pruhmi z brazílskeho stromu *Aspidosperma peroba*, používané na stavbách a pri výrobe *nábytku*; porovnaj sebe blízke, príp. totožné termíny *brazílske drevo*, *fernambuk*, *sappan*
- perokresba** - 1.kresba *perom*; pozri J. Matham
2. v polygrafii: *perovka*

http://www.gymno.edu.sk/vv/graficke_techiky.pdf

P. Bruegel St.: Autoportrét. Maliar a muž s okuliarmi (perokresba hnedým atramentom, 16.st.)

J. Savery II: Krajina Amsterdamu v zime (perokresba atramentom, 1590)

Guercino: Rozzúrená gazdiná (perokresba tmavohnedým atramentom, 17.st.)

Tiepolo: Ecce homo (perokresba, lavírovanie, 18.st.)

Ch. van Sichem II : Dve ženy a muž (kresba, 17.st.)

peron - v užšom význame architektúry vstup do prvého poschodia domu *terasou* s vonkajším *schodiskom* (románska architektúra); pozri *interiér*

perová kameňotlač - perová litografia

perová koruna - koruna perová

perová litografia/perová kameňotlač - v grafike umeleckej a priemyselnej tlač z kamenného alebo kovového *štočku*, na ktorého pokreslenie bolo použité oceľové, trstinové alebo brkové *pero*, *drievko* alebo ostrý zahrotený *štetec*; kresba je prevedená masným *tušom* (*tuš litografická*) a predpokladá osobitne dobre vyhladenú plochu; vyhovuje bezprostrednej a priamej kresbe na *štočok*; jej zrkadlová obrátenosť je však pre mnohých grafikov obmedzením, ktoré obchádzajú kresbou na pretlačový papier rôzneho zrna (pozri *autolitografický papier*); tlačový postup je rovnaký ako u *litografie*; pozri *farby litografické perové*

perové litografické farby - litografické farby perové

Perov Vasilij Grigorjevič - (†1882); ruský maliar, významný predstaviteľ realistického prúdu druhej polovice 19.st. v ruskom výtvarnom umení, jeden zo zakladajúcich členov umeleckého združenia *peredvižnikov*

http://sk.wikipedia.org/wiki/Vasilij_Grigorievi%C4%8D_Perov

<http://www.rodon.cz/malir-dila/Vasilij-Grigorjevic-Perov-181>

<http://www.rodon.cz/zivotopisy-umelcu/Perov-Vasilij-Grigorjevic-94>

V. G. Perov: Lov v zime. (1879)

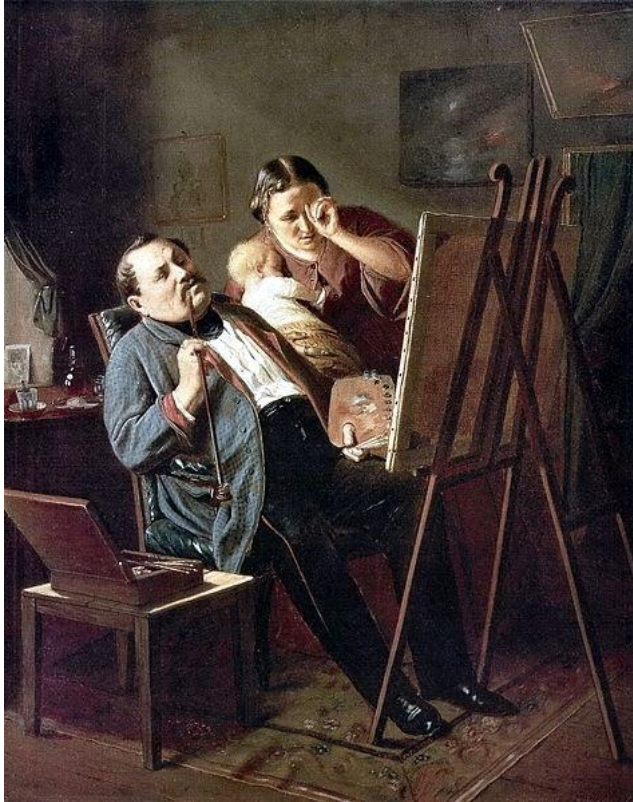
V. G. Perov: Vtáčnik (1870)

V. G. Perov: Vyprevádzanie mŕtveho (1865)

V. G. Perov: Utopená (1867)

V. G. Perov: Diletant (19.st.)

V. G. Perov: Rybár (1871)

V. G. Perov: Nad synovým hrobom (1874)

V. G. Perov:

V. G. Perov: Dedinská krížová procesia na Veľkú noc (1861)

V. G. Perov: Odpočinok poľovníkov (1871)

V. G. Perov: Trojka (1868)

perovka - pracovný názov pre *perokresbu* vyhotovenú v rôznych reprodukčných *polygrafických* technikách; tiež *klipart* alebo *clipart*; rozlišuje v základe iba dva tóny: čierny a biely, bez akýchkoľvek prechodov; pozri *diazidový papier*, *farby litografické perové*; porovnaj *autoperovka*

http://www.gymno.edu.sk/vv/graficke_techiky.pdf

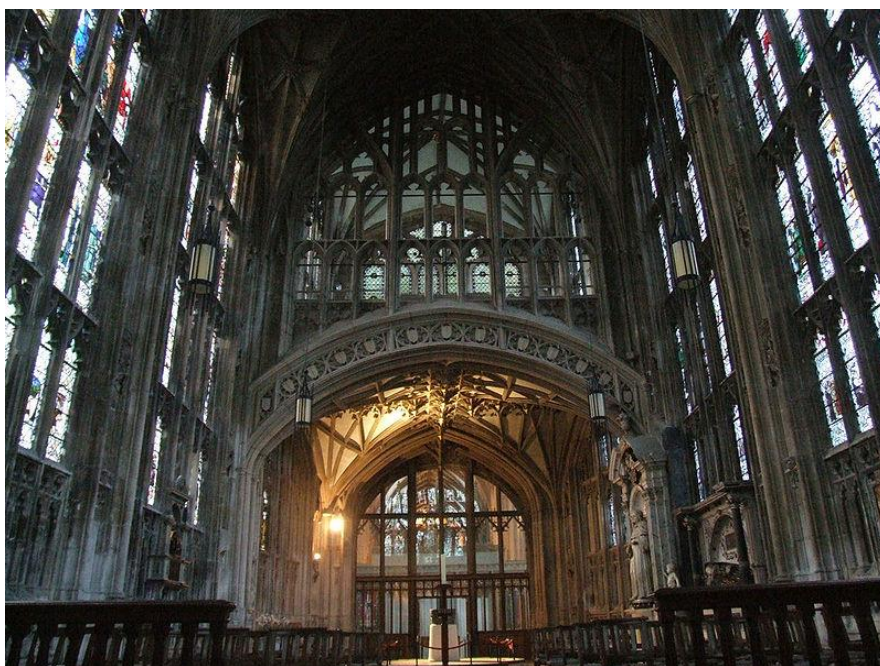
Perpendicular Style - perpendikulárna gotika

perpendikulárna gotika - angl. z lat. *perpendicularum* – „olovnica“; angl. *Perpendicular Style*; obdobie anglickej architektonickej neskoršej *gotiky* (1330-50 až 1.pol.16.st.), ktorá prešla okolo 1500 do *tudorovskej gotiky*, predstavujúcej záverečnú gotickú fázu; pomenovanie podľa dôrazu na vertikálnosť; prevažne zvislé línie *prútovej* konštrukcie, ktorá člení široké vysoké okná a múry; ďalšie znaky: *tudorovský oblúk* (tupo hrotitý), zložené *klenby vejárové* často z dreva (pozri *klenba drevená*), monumentálne okná, striedme *kružby* striedané kamenným panelovaním múrov vo vnútri aj zvonku, sústavy *arkierov* a *vežičiek*, *kaplnky* (pozri *Lady Chapel*), univerzitné kolégia, paláce, zámky; vzrast úlohy náhrobného sochárstva, v maliarstve ústup od náboženských námietok v súvislosti s *reformáciou*; významný najmä portrét ovplyvnený severskou *renesanciou*; z perpendikulárnej gotiky prevzala francúzska *flamboyantná gotika* *kružbové* motívy; pozri *gotika anglická*, *second pointed*, *Decorated Style*

Dudák: *zvislý štýl*; z lat. *perpendicularum* – „olovnica“ (čiže zvislica); neskorogotický architektonický štýl v Anglicku medzi rokmi 1350-1530; nadväzuje na *Decorated Style*; zjednodušuje ho a do istej miery je reakciou na tento štýl; zdôrazňuje dekoratívne členenie stien a okien zvislými prútmi (oproti zvlneným v *decorated* stylu), preseknutými prútmi horizontálnymi (vzniká pravouhlá sieť); v *perpendicular style* sa prejavuje snaha o priestorovú jednotu; steny sú redukované v prospech okien, *trifórium* je vylúčené, stĺpy nemajú hlavice; uplatňujú sa stále zložitejšie klenbové obrazce; chór je od lode oddelený vyrezávaným *lettnerom*, na ktorom býva osadený organ; vývoj perpendikulárneho štýlu vyvrcholil koncom 14.st. použitím typickej *vejárovkej klenby* s dekoratívnymi nefunkčnými rebrami (križová chodba katedrály v Gloucesteu); niekedy je chrám otvorený priamo do bohato zdobeného rovu (farský kostol St.Cuthbert vo Wellse); ďalšie významné stavby: kaplnka sv. Juraja vo Windsore, kaplnka Henricha VII. vo Westminsterском opátstve, King's College v Cambridgi, katedrála v Gloucestre; s neskorým perpendikulárnym štýlom sa prelína *tudorovská gotika*

Bathská katedrála

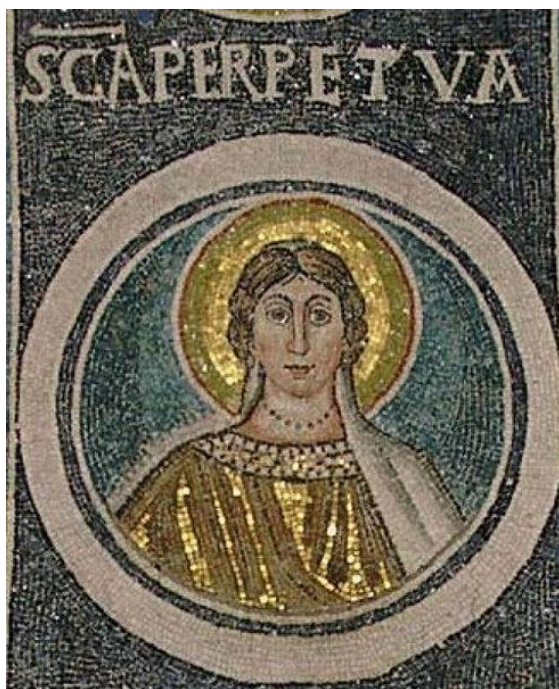

Interiér katedrály v Gloucestru

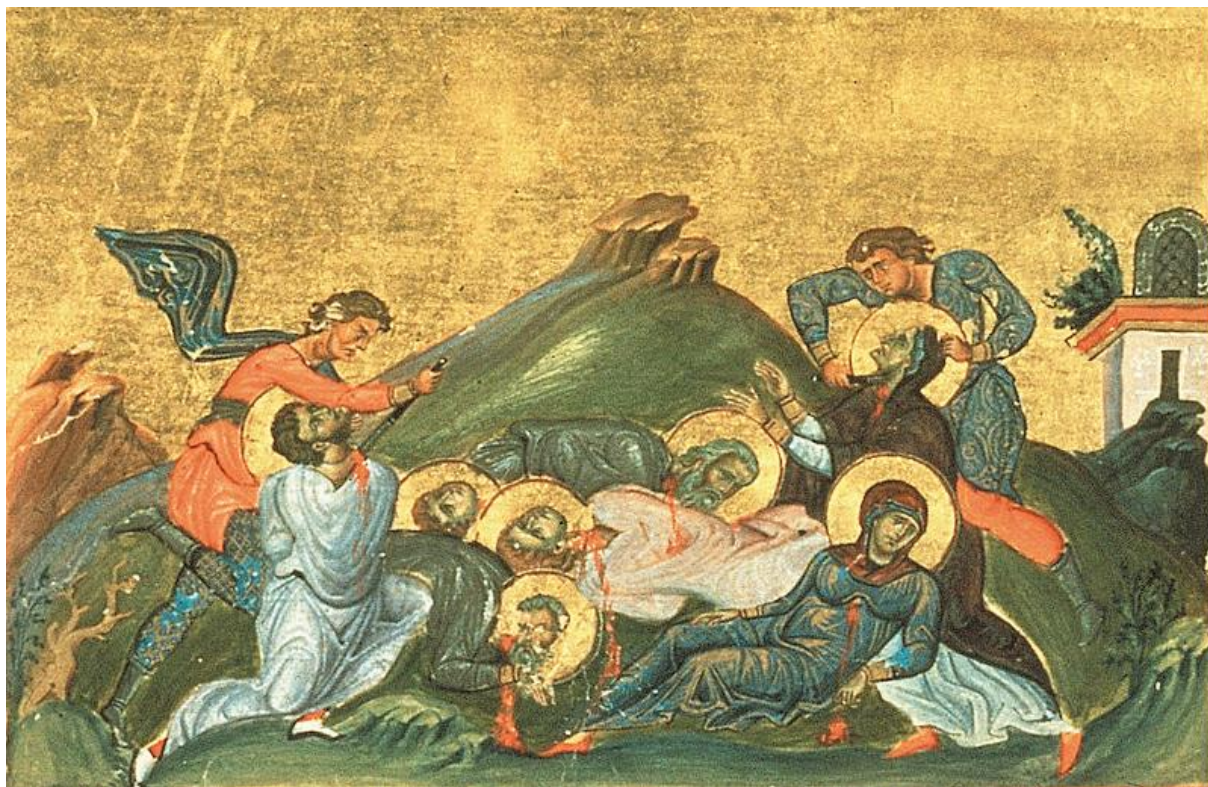
Perpetua a Felicitas - (†203); Perpetua bola kartáginská šľachtičná a mučenica; so svojou slúžkou Felicitas a ďalšími katechumenmi bola prenasledovaná v čase vlády rímskeho cisára Septimia Severa; spolu boli väznení a pripravovaní na smrť v cirkú (pozri *ad bestias*); vo väzení mala sen ako lezie po nebezpečnom rebríku, na ktorom sú rôzne zbrane v ktorom ona vylezie nebezpečné rebríka, ku

ktorému sú pripojené rôzne zbrane a na úpätí rebríka je drak, ktorý ohrozuje najprv jej brata Saturnina a neskôr Perpetuu; potom čo jej drak ublížil a vystupuje do záhrady; na záver svojho sna si Perpetua si uvedomí, že mučeníci budú trpieť; príbeh mučeníctva je uvedený v knihe „Passio S. Perpetuae sanctae Felicitatis et Sociorum“, ktorej autorom podľa niektorých mohol byť Tertullian; pozri *kresťanskí svätci*

http://en.wikipedia.org/wiki/Perpetua_and_Felicity

Sv. Perpetua (mozaika, Chorvátsko, 1280)

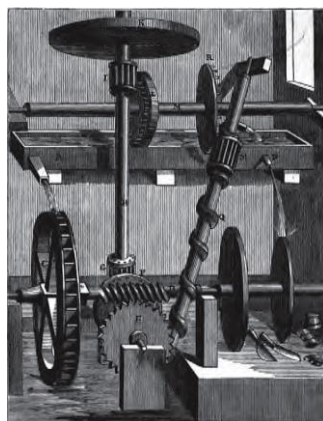
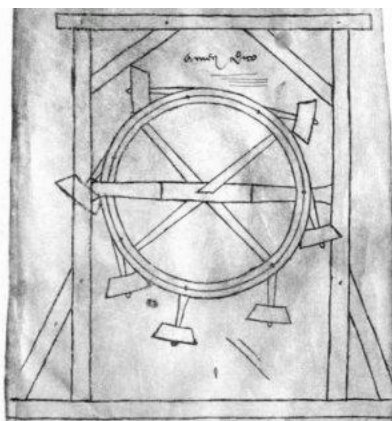
Mučeníctvo Perpetuy, Felicitas, Revocata, Saturnina a Secundula (miniatura z Menológia Basila II, 985)

Rebrík sv. Perpetuy (ilustrácia z rukopisu „Speculum virginum“, 13.st.)

perpetuum mobile - lat. – „večný motor“

- 1.strojpopierajúci zákon o zachovaní energie; utopický stroj, pohybujúci sa, pracujúci bez dodávania energie
- 2.v hudbe (tal. *moto perpetuo*) skladba napísaná v krátkych notách jedného druhu (osminách, šesnástinách) a rýchleho pohybu

Perpetuum mobile Villarda de Honnecourt (okolo 1230)

Perpetuum mobile poháňané vodou prečerpávanou archimédovým šraubom (G. A. Böckler, 1660)

Presto finále Chopinovej sonáty č.2

Perret Pieter - (†1637); flámsky rytec, možno že bol brat Etienne Perreta; narodil sa v Antverpách, 1574 sa učil v dielni Gerarda de Jode; 1594 bol prijatý ako majster v cechu svätého Lukáša v Antverpách; 1595 sa presťahoval do Madridu, kde pracoval pre spoločnosť Philipa II Španielskeho; 1600 práca pracoval pre dvor Portugalska; zomrel v Madride

<https://art.famsf.org/pieter-perret>

<https://www.google.sk/search?q=Perret+Pieter&espv=2&biw=1850&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0CEkQsARqFQoTCLziltCA4cgCFWK8cgodVoANgw>

P. Perret: Kristus medzi učencami (1591)